

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

Tymczasowe kryzysowe i przejściowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy

(2023/C 101/03)

1. AGRESJA ROSJI WOBEC UKRAINY, WPŁYW NA GOSPODARKE UE ORAZ POTRZEBA WPROWADZENIA TYMCZASOWYCH ŚRODKÓW POMOCY PAŃSTWA NA CELE WSPARCIA

- (1) 24 lutego 2022 r., po bezprawnym uznaniu pozostających poza kontrolą ukraińskiego rządu obszarów w obwodach donieckim i ługańskim w Ukrainie za niezależne podmioty, Rosja dokonała niesprovokowanej i nieuzasadnionej agresji wojskowej wobec Ukrainy. Unia Europejska (UE) i jej partnerzy międzynarodowi natychmiast zareagowali na to poważne naruszenie integralności terytorialnej, suwerenności i niezależności Ukrainy, nakładając środki ograniczające (sankcje). Sankcje nałożono również na Białoruś ze względu na jej rolę w ułatwianiu rosyjskiej agresji wojskowej. W późniejszych tygodniach i miesiącach przyjęto dalsze środki, a kolejne mogą zostać przyjęte w miarę rozwoju sytuacji. W odwecie Rosja zdecydowała się wprowadzić własne gospodarcze środki ograniczające i zaczęła wykorzystywać przepływ gazu do UE jako broń polityczną.
- (2) Rosyjska agresja wojskowa wobec Ukrainy oraz jej pośrednie i bezpośrednie skutki, w tym nałożone sankcje i wprowadzone – np. przez Rosję – środki odwetowe, mają konsekwencje gospodarcze dla całego rynku wewnętrznego. Przedsiębiorstwa w UE mogą odczuć wielorakie skutki tych środków, zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie. Mogą się one przejawiać jako spadek popytu, zakłócenia realizowanych umów i projektów prowadzące do strat w obrotach, zakłócenia w łańcuchach dostaw, zwłaszcza w przypadku surowców i półfabrykatów, lub niedostępność albo ekonomiczna nieopłacalność innych środków produkcji.
- (3) Perspektywa agresji wojskowej Rosji wobec Ukrainy oddziaływała na rynek energii już w tygodniach poprzedzających moment, w którym faktycznie nastąpiła. Rosyjska agresja wojskowa wobec Ukrainy bezpośrednio zakłóciła łańcuchy dostaw niektórych produktów, zwłaszcza zbóż i olejów roślinnych, przywożonych do UE z Ukrainy, a także łańcuchy dostaw w ramach wywozu z UE do Ukrainy. Wzrost cen energii elektrycznej i gazu w UE miał poważny wpływ na rynek energii. Wysokie ceny energii mają wpływ na szereg sektorów gospodarki, w tym na niektóre branże szczególnie dotknięte pandemią COVID-19, takie jak transport i turystyka. Ze względu na agresję wojskową i środki odwetowe podjęte przez Rosję występują braki w zaopatrzeniu niektórych produktów o znaczeniu krytycznym. Są to szczególne obszary, w których ograniczone dostawy stwarzają ryzyko znacznego zmniejszenia produkcji przemysłowej, pomimo stałego zastępowania brakujących produktów innymi. Skutki odczuwane były również na rynkach finansowych, w szczególności w zakresie płynności finansowej i wahań na rynku handlu towarami. Agresja wojskowa Rosji wobec Ukrainy pociągnęła za sobą również masową migrację przymusową obywateli Ukrainy, zarówno wewnątrz tego państwa, jak i do krajów sąsiadujących. Ten bezprecedensowy napływ uchodźców do UE ma poważne konsekwencje humanitarne i gospodarcze.
- (4) Kryzys geopolityczny wywołany agresją Rosji wobec Ukrainy ma też szczególnie poważny wpływ na unijne sektory rolnictwa, przetwórstwa spożywczego, rybołówstwa i akwakultury. Wysokie ceny energii przekładają się na wzrost cen nawozów. Dostawy nawozów w UE są z kolei zakłócone przez te ograniczenia nałożone na przywóz nawozów do UE z Rosji i Białorusi. Kryzys ma poważne konsekwencje dla dostaw zbóż (zwłaszcza kukurydzy i pszenicy) i nasion oleistych (słonecznika lub rzepaku) oraz pochodnych skrobi z Ukrainy i Rosji do UE, prowadząc do poważnego tymczasowego wzrostu cen pasz dla zwierząt gospodarskich. Łączny wpływ tego wzrostu kosztów energii,

nawozów, zbóż i olejów jest najbardziej odczuwalny w sektorze chowu zwierząt gospodarskich w UE ⁽¹⁾. Ponieważ Ukraina jest również ważnym producentem i eksporterem olejów roślinnych (zwłaszcza oleju słonecznikowego), wzrost cen tych produktów dotyka przedsiębiorców z sektora przetwórstwa spożywczego, zmuszając ich do poszukiwania alternatywnych rozwiązań.

- (5) Drugim problemem są zakłócenia w handlu produktami z UE do Ukrainy, a także Rosji i Białorusi, spowodowane sytuacją wojenną lub jej bezpośrednimi lub pośrednimi skutkami. Dotyczy to głównie sektorów win i napojów spirytusowych, przetworzonej żywności (w tym przetworzonych owoców i warzyw), czekolady, wyrobów cukierniczych, preparatów do początkowego żywienia niemowląt i karmy dla zwierząt domowych w przypadku Rosji, owoców i warzyw w przypadku Białorusi, a także większości produktów rolniczych w przypadku Ukrainy.
- (6) Sytuację pogarsza gwałtowny wzrost kosztów produkcji, do którego przyczyniły się rosnące koszty nawozów azotowych w związku z wyjątkowo dużą podwyżką cen gazu ziemnego, ale także bezpośrednie wykorzystanie energii w procesach produkcji rolnej, rybołówstwa i akwakultury.
- (7) Kryzys geopolityczny wywołany przez rosyjską agresję na Ukrainę i wykorzystywanie dostaw energii jako broni politycznej zwiększa również pilną potrzebę zmniejszenia przez UE zależności od paliw kopalnych przez przyspieszenie wprowadzania energii ze źródeł odnawialnych, dekarbonizację przemysłu i zwiększenie zdolności w sektorach strategicznych do przejścia na gospodarkę o zerowym poziomie emisji netto, biorąc również pod uwagę globalne wyzwania stwarzające zagrożenie przekierowania inwestycji w tych sektorach do państw trzecich spoza EOG.
- (8) W tej sytuacji Komisja zdecydowała się przyjąć niniejszy komunikat, aby określić kryteria oceny zgodności z rynkiem wewnętrznym mające zastosowanie do środków pomocy państwa, które państwa członkowskie mogą wprowadzić w celu zaradzenia skutkom gospodarczym będącym następstwem agresji Rosji wobec Ukrainy oraz jej pośrednich i bezpośrednich skutków, w tym środków odwetowych wprowadzonych np. przez Rosję ⁽²⁾. Skoordynowana reakcja gospodarcza państw członkowskich i instytucji UE ma kluczowe znaczenie dla złagodzenia bezpośrednich negatywnych skutków społeczno-gospodarczych w UE, ochrony aktywności gospodarczej i miejsc pracy oraz ułatwienia niezbędnych dostosowań strukturalnych w odpowiedzi na nową sytuację gospodarczą, do której doprowadziła rosyjska agresja wojskowa wobec Ukrainy.

1.1. Sankcje nałożone przez Unię Europejską i partnerów międzynarodowych w odpowiedzi na rosyjską agresję na Ukrainę

- (9) W następstwie niesprowokowanej i nieuzasadnionej agresji Rosji wobec Ukrainy Rada Unii Europejskiej uzgodniła kilka pakietów środków ograniczających.

⁽¹⁾ Ukraina jest czwartym co do wielkości zewnętrznym dostawcą żywności do UE i głównym dostawcą zbóż (z państwa tego pochodzi 52 % kukurydzy i 19 % pszenicy zwyczajnej przywożonych do UE), olejów roślinnych (23 %) i nasion oleistych (22 %, zwłaszcza rzepaku: 72 %). Światowe ceny żywności są już wysokie i mogą jeszcze wzrosnąć w związku z zaistniałą sytuacją.

⁽²⁾ Na przykład 6 marca 2022 r. rząd Federacji Rosyjskiej przyjął dekret nr 299 w sprawie zmian w ust. 2 metodologii ustalania kwoty odszkodowania wypłacanego uprawnionemu z patentu w przypadku podjęcia decyzji o wykorzystaniu wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego bez jego zgody, oraz trybu wypłacania tego odszkodowania. Nowelizacja ta przewiduje brak odszkodowania za wykorzystanie wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego „posiadaczy patentów” z obcych państw, którzy dopuszczają się „nieprzyjaznych działań”. Według baz danych WIPO Global Brand, WIPO Global Designs i PatentSight w marcu 2022 r. przedsiębiorstwa unijne posiadały w Rosji, odpowiednio, około 150 000 znaków towarowych, 2000 wzorów przemysłowych i 44 000 patentów. Chronione w Rosji znaki towarowe unijnych przedsiębiorstw dotyczą głównie następujących sektorów: farmaceutyczny, kosmetyczny, motoryzacyjny, chemiczny i dóbr konsumpcyjnych, mody i towarów luksusowych. Z uwagi na nieprecyzyjność sformułowań w nowelizacji metodologii ustalania odszkodowania wypłacanego uprawnionemu z patentu, dokonanej dekretem nr 299 z dnia 6 marca 2022 r. przyjętym przez rząd rosyjski, oraz ryzyko gospodarcze, na jakie są narażone unijne przedsiębiorstwa oraz wartości niematerialne i prawne, które przedsiębiorstwa te posiadają w Rosji, taki środek odwetowy może mieć potencjalnie szeroki i szkodliwy wpływ na unijne przedsiębiorstwa.

- (10) 23 lutego 2022 r. Rada przyjęła pakiet środków obejmujący: (i) ukierunkowane sankcje wobec 351 członków rosyjskiej Dumy Państwowej i innych 27 osób, (ii) restrykcje w stosunkach gospodarczych z pozostałymi poza kontrolą rządu obszarami w ukraińskich obwodach donieckim i ługańskim oraz (iii) ograniczenia dostępu Rosji do unijnych rynków i usług kapitałowych i finansowych ⁽³⁾.
- (11) 25 lutego 2022 r. Rada uzgodniła dalsze sankcje wobec Rosji obejmujące: (i) sektor finansowy, (ii) sektory energii, przestrzeni kosmicznej i transportu (lotniczego), (iii) produkty podwójnego zastosowania, (iv) kontrolę i finansowanie eksportu, (v) politykę wizową oraz (vi) dodatkowe sankcje przeciwko konkretnym Rosjanom i innym osobom (w tym Białorusinom) ⁽⁴⁾.
- (12) 28 lutego 2022 r. Rada podjęła decyzję o zamknięciu europejskiej przestrzeni powietrznej dla rosyjskich statków powietrznych i uchwaliła środki zapobiegawcze mające uniemożliwić bankowi centralnemu Rosji wykorzystywanie rezerw międzynarodowych do osłabienia skutków środków ograniczających nałożonych na Rosję ⁽⁵⁾. Rada przyjęła również dodatkowe sankcje wobec osób z Rosji ⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/259 z dnia 23 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 1); Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/260 i 2022/261 z dnia 23 lutego 2022 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 3; Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 15); rozporządzenie Rady (UE) 2022/262 z dnia 23 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie, Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 74; rozporządzenie Rady (UE) 2022/263 z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie środków ograniczających w odpowiedzi na uznanie niekontrolowanych przez rząd obszarów ukraińskich obwodów donieckiego i ługańskiego oraz nakazanie rozmieszczenia rosyjskich sił zbrojnych na tych obszarach (Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 77); decyzja Rady (WPZiB) 2022/264 z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 95); decyzja Rady (WPZiB) 2022/265 i 2022/267 z dnia 23 lutego 2022 r. dotycząca zmiany decyzji 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 98; Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 114); i decyzja Rady (WPZiB) 2022/266 z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie środków ograniczających w odpowiedzi na uznanie niekontrolowanych przez rząd obszarów ukraińskich obwodów donieckiego i ługańskiego oraz nakazanie rozmieszczenia rosyjskich sił zbrojnych na tych obszarach (Dz.U. L 42 I z 23.2.2022, s. 109);

⁽⁴⁾ Decyzja Rady (WPZiB) 2022/327 z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 48 z 25.2.2022, s. 1); rozporządzenie Rady (UE) 2022/328 z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 49 z 25.2.2022, s. 1); decyzja Rady (WPZiB) 2022/329 z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 50 z 25.2.2022, s. 1); rozporządzenie Rady (UE) 2022/330 z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 51 z 25.2.2022, s. 1); decyzja Rady (WPZiB) 2022/331 z dnia 25 lutego 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 52 z 25.2.2022, s. 1); rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/332 z dnia 25 lutego 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 53 z 25.2.2022, s. 1); Decyzja Rady (UE) 2022/333 z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie częściowego zawieszenia stosowania Umowy między Wspólnotą Europejską a Federacją Rosyjską o ułatwieniach w wydawaniu wiz obywatelom Unii Europejskiej i Federacji Rosyjskiej (Dz.U. L 54 z 25.2.2022, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/334 z dnia 28 lutego 2022 r. zmieniające rozporządzenie Rady (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 57 z 28.2.2022, s. 1) oraz decyzja Rady (WPZiB) 2022/335 z dnia 28 lutego 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/512/WPZiB dotyczącą środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 57 z 28.2.2022, s. 4).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/336 z dnia 28 lutego 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 58 z 28.2.2022, s. 1) oraz decyzja Rady (WPZiB) 2022/337 z dnia 28 lutego 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 59 z 28.2.2022, s. 1).

- (13) 1 marca 2022 r. Rada przyjęła następujące dalsze środki: (i) wykluczenie niektórych banków rosyjskich z systemu teletransmisji danych finansowych SWIFT ⁽⁷⁾, (ii) środki zapobiegające rozprzestrzenianiu dezinformacji przez rosyjskie media państwowe Russia Today i Sputnik ⁽⁸⁾.
- (14) 2 marca 2022 r. Rada postanowiła wprowadzić dalsze sankcje wobec Białorusi ze względu na jej rolę w ułatwianiu agresji wojskowej; sankcje te dotyczą handlu towarami wykorzystywanymi do produkcji lub wytwarzania wyrobów tytoniowych, produktów mineralnych, produktów zawierających chlorek potasu („potas”), produktów drzewnych, wyrobów cementowych, wyrobów z żelaza i stali oraz wyrobów z gumy. Zakazano również wywozu na Białoruś lub do użytku na Białorusi towarów i technologii podwójnego zastosowania, wywozu towarów i technologii, które mogłyby przyczynić się do militarnego i technologicznego rozwoju Białorusi oraz rozwoju jej sektora obronności i bezpieczeństwa, a także wywozu maszyn i nałożono ograniczenia na świadczenie powiązanych usług ⁽⁹⁾. Rada przyjęła również sankcje indywidualne wobec 22 osób z Białorusi ⁽¹⁰⁾.
- (15) 9 marca 2022 r. Rada przyjęła dodatkowe środki skierowane przeciwko białoruskiemu sektorowi finansowemu, w tym wykluczenie trzech białoruskich banków z systemu SWIFT, zakaz zawierania transakcji z Bankiem Centralnym Białorusi, ograniczenia napływu środków finansowych z Białorusi do UE oraz zakaz dostarczania na Białoruś banknotów denominowanych w euro ⁽¹¹⁾. Rada wprowadziła również dalsze środki ograniczające w odniesieniu do wywozu do Rosji towarów żelugi morskiej i technologii łączności radiowej. Oprócz tego Rada nałożyła środki ograniczające na kolejne 160 osób ⁽¹²⁾. 15 marca 2022 r. ⁽¹³⁾ Rada uzgodniła dalsze sankcje sektorowe i indywidualne wobec Rosji. Rada postanowiła w szczególności: (i) zakazać wszelkich transakcji z niektórymi przedsiębiorstwami państwowymi, (ii) zakazać świadczenia na rzecz jakiegokolwiek osoby lub jakiegokolwiek podmiotu z Rosji usług w zakresie ratingu kredytowego, a także udostępniania usług subskrypcji związanych z działalnością w zakresie ratingu kredytowego, (iii) rozszerzyć wykaz osób powiązanych z bazą obronną i przemysłową Rosji – nałożono na nie bardziej rygorystyczne ograniczenia wywozowe dotyczące towarów i technologii podwójnego zastosowania, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia potencjału sektora obrony i bezpieczeństwa Rosji pod względem tech-

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/345 z dnia 1 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 63 z 2.3.2022, s. 1) oraz decyzja Rady (WPZiB) 2022/346 z dnia 1 marca 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/512/WPZiB dotyczącą środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 63 z 2.3.2022, s. 5).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/350 z dnia 1 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 65 z 2.3.2022, s. 1) oraz decyzja Rady (WPZiB) 2022/351 z dnia 1 marca 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/512/WPZiB dotyczącą środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 65 z 2.3.2022, s. 5).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/355 z dnia 2 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 765/2006 dotyczące środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi (Dz.U. L 67 z 2.3.2022, s. 1) oraz decyzja Rady (WPZiB) 2022/356 z dnia 2 marca 2022 r. zmieniająca decyzję 2012/642/WPZiB dotyczącą środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi (Dz.U. L 67 z 2.3.2022, s. 103).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/345 z dnia 1 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 63 z 2.3.2022, s. 1) oraz decyzja Rady (WPZiB) 2022/354 z dnia 2 marca 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 63 z 2.3.2022, s. 5).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/398 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 765/2006 dotyczące środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.U. L 82 z 9.3.2022, s. 1).

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/394 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 81 z 9.3.2022, s. 1).

⁽¹³⁾ Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/427 z dnia 15 marca 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 87 I z 15.3.2022, s. 1); rozporządzenie Rady (UE) 2022/428 z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 87 I z 15.3.2022, s. 13).

nologicznym, (iv) zakazać nowych inwestycji w rosyjski sektor energetyczny oraz wprowadzić kompleksowe ograniczenie wywozowe dotyczące sprzętu, technologii i usług dla przemysłu energetycznego oraz (v) wprowadzić dalsze ograniczenia handlowe w odniesieniu do żelaza i stali, a także towarów luksusowych ⁽¹⁴⁾. Ponadto Rada podjęła decyzję o objęciu sankcjami najważniejszych rosyjskich oligarchów, lobbystów i propagandystów, a także kluczowych przedsiębiorstw w sektorach: lotnictwa; wojskowym; produktów, technologii i usług podwójnego zastosowania; stoczniowym i maszynowym ⁽¹⁵⁾.

- (16) 3 czerwca 2022 r. Rada przyjęła szósty pakiet sankcji ⁽¹⁶⁾ w związku z nadal prowadzoną przez Rosję wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, wspieraniem jej przez Białoruś oraz doniesieniami o aktach okrucieństwa popełnianych przez rosyjskie siły zbrojne. Pakiet obejmuje: 1) zakaz przywozu z Rosji ropy naftowej i produktów rafinacji ropy naftowej, z ograniczonymi wyjątkami; 2) wyłączenie kolejnych trzech banków rosyjskich i jednego białoruskiego z systemu SWIFT oraz 3) zawieszenie działalności nadawczej w Unii trzech kolejnych rosyjskich nadawców państwowych. UE przyjęła również sankcje wobec dodatkowych 65 osób i 18 podmiotów. Wśród nich są osoby odpowiedzialne za akty okrucieństwa popełnione w Buczy i Mariupolu.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/428 z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 87 I z 15.3.2022, s. 13) oraz decyzją Rady (WPZiB) 2022/430 z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 87 I z 15.3.2022, s. 56).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/427 z dnia 15 marca 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 87 I z 15.3.2022, s. 1) oraz decyzją Rady (WPZiB) 2022/429 z dnia 15 marca 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 87 I z 15.3.2022, s. 44).

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/876 z dnia 3 czerwca 2022 r. w sprawie wykonania art. 8a ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 765/2006 dotyczącego środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 1); rozporządzenie Rady (UE) 2022/877 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 765/2006 dotyczące środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 11); rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/878 z dnia 3 czerwca 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 15); rozporządzenie Rady (UE) 2022/879 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 833/2014 dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 53); rozporządzenie Rady (UE) 2022/880 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 75); decyzja wykonawcza Rady (WPZiB) 2022/881 z dnia 3 czerwca 2022 r. w sprawie wykonania decyzji 2012/642/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 77); decyzja Rady (WPZiB) 2022/882 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniająca decyzję 2012/642/WPZiB dotyczącą środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 88); decyzja Rady (WPZiB) 2022/883 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 92); decyzja Rady (WPZiB) 2022/884 z dnia 3 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 128); decyzja Rady (WPZiB) 2022/885 z dnia 3 czerwca 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 153 z 3.6.2022, s. 139).

- (17) 21 lipca 2022 r. Rada przyjęła siódmy pakiet, zwany również „pakietem służącym utrzymaniu i dostosowaniu sankcji”⁽¹⁷⁾, na który składają się następujące dodatkowe środki: 1) zakaz przywozu złota, 2) zaostrzenie wymogów w zakresie sprawozdawczości w odniesieniu do osób objętych sankcjami, 3) ukierunkowane zakazy eksportu, 4) zakaz dostępu do portów, 5) sankcje finansowe, 6) bezpieczeństwo żywnościowe i energetyczne, 7) wyłączenia dotyczące produktów farmaceutycznych i medycznych. Unia dodała również 54 osoby i 10 podmiotów do wykazu osób i podmiotów, których aktywa podlegają zamrożeniu.
- (18) 6 października 2022 r. Rada przyjęła ósmy pakiet sankcji, na który składają się następujące dodatkowe środki⁽¹⁸⁾: 1) dodanie kolejnych osób i podmiotów do wykazu osób i podmiotów objętych sankcjami; 2) rozszerzenie ograniczeń na obwody chersoński i zaporoski; 3) nowe ograniczenia przywozowe i wywozowe; 4) wprowadzenie zapowiedzianego przez grupę G-7 pułapu cen ropy naftowej; 5) ograniczenia nałożone na przedsiębiorstwa państwowe; 6) ograniczenia dotyczące usług finansowych, usług doradztwa IT i innych usług dla przedsiębiorstw; a także 7) środki zniechęcające do obchodzenia sankcji.
- (19) 16 grudnia 2022 r. Rada przyjęła dziewiąty pakiet sankcji⁽¹⁹⁾ w odpowiedzi na rosyjską inwazję na Ukrainę, obejmujący zakaz wywozu silników dronów, zakaz wywozu towarów i technologii podwójnego zastosowania, zakaz inwestycji w sektorze górniczym, zakaz transakcji z rosyjskim Regionalnym Bankiem Rozwoju oraz zakaz świadczenia usług reklamowych, badań rynku i badań opinii publicznej; ponadto Rada postanowiła przyjąć kompleksowy pakiet środków indywidualnych. 25 lutego 2023 r. Rada przyjęła dziesiąty pakiet sankcji wprowadzający

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1269 z dnia 21 lipca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 193 z 21.7.2022, s. 1), rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/1270 z dnia 21 lipca 2022 r. dotyczące wykonania rozporządzenia (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 193 z 21.7.2022, s. 133), decyzja Rady (WPZiB) 2022/1271 z dnia 21 lipca 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 193 z 21.7.2022, s. 196), decyzja Rady (WPZiB) 2022/1272 z dnia 21 lipca 2022 r. dotycząca zmiany decyzji 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 193 z 21.7.2022, s. 219).

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1903 z dnia 6 października 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2022/263 w sprawie środków ograniczających w odpowiedzi na uznanie niekontrolowanych przez rząd obszarów ukraińskich obwodów donieckiego i ługańskiego oraz nakazanie rozmieszczenia rosyjskich sił zbrojnych na tych obszarach (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 1), rozporządzenie Rady (UE) 2022/1904 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 3), rozporządzenie Rady (UE) 2022/1905 z dnia 6 października 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 76), rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/1906 z dnia 6 października 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 79), decyzja Rady (WPZiB) 2022/1907 z dnia 6 października 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 98), decyzja Rady (WPZiB) 2022/1908 z dnia 6 października 2022 r. zmieniająca decyzję (WPZiB) 2022/266 w sprawie środków ograniczających w odpowiedzi na uznanie niekontrolowanych przez rząd obszarów ukraińskich obwodów donieckiego i ługańskiego oraz nakazanie rozmieszczenia rosyjskich sił zbrojnych na tych obszarach (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 118), decyzja Rady (WPZiB) 2022/1909 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 259 I z 6.10.2022, s. 122).

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2474 z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 322 I z 16.12.2022, s. 1), rozporządzenie Rady (UE) 2022/2475 z dnia 16 grudnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 322 I z 16.12.2022, s. 315), rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2022/2476 z dnia 16 grudnia 2022 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 322 I z 16.12.2022, s. 318), decyzja Rady (WPZiB) 2022/2477 z dnia 16 grudnia 2022 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 322 I z 16.12.2022, s. 466), decyzja Rady (WPZiB) 2022/2478 z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 322 I z 16.12.2022, s. 614), decyzja Rady (WPZiB) 2022/2479 z dnia 16 grudnia 2022 r. dotycząca zmiany decyzji 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 322 I z 16.12.2022, s. 687).

kolejne zakazy wywozu dotyczące technologii i produktów przemysłowych o znaczeniu krytycznym, takich jak elektronika, pojazdy specjalistyczne, części maszyn, części zamienne do ciężarówek i silników odrzutowych oraz produkty dla sektora budowlanego, które mogą trafić do rosyjskiego wojska, takie jak anteny czy dźwigi. Oprócz tego Rada nałożyła środki ograniczające na kolejne 87 osób i 34 podmioty ⁽²⁰⁾.

- (20) Sankcje nałożyli również – w ścisłej współpracy z UE – partnerzy międzynarodowi, w szczególności Stany Zjednoczone, Zjednoczone Królestwo, Kanada, Norwegia, Japonia, Korea Południowa, Szwajcaria i Australia.

1.2. Przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe dotknięte wysokimi cenami gazu i energii elektrycznej lub zakłóceniami w dostawach energii

- (21) Obecny kryzys sprawił, że ceny gazu i energii elektrycznej osiągnęły niespotykane dotąd wysokie poziomy, które znacznie przewyższyły już i tak wysokie poziomy odnotowane w okresie poprzedzającym agresję. Celowe wykozystywanie przez Rosję dostaw gazu jako broni politycznej spowodowało znaczną zmienność i niepewność na unijnych i światowych rynkach energii. UE i jej państwa członkowskie podjęły liczne działania, aby rozwiązać problem wysokich cen i zapewnić bezpieczeństwo dostaw energii. Komisja odnosi się w tym miejscu do zestawu narzędzi, który przedstawiła już w październiku 2021 r ⁽²¹⁾. („komunikat z października”), komunikatu w sprawie REPowerEU z dnia 8 marca 2022 r. („komunikat REPowerEU”) ⁽²²⁾ ⁽²³⁾, planu REPowerEU ⁽²⁴⁾ z dnia 18 maja 2022 r., rozporządzenia w sprawie magazynowania gazu ⁽²⁵⁾, komunikatu „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę” ⁽²⁶⁾ z dnia 20 lipca 2022 r., rozporządzenia (UE) 2022/1369 w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz ⁽²⁷⁾ oraz rozporządzenia (UE) 2022/1854 w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii ⁽²⁸⁾. 18 października 2022 r. Komisja przyjęła Komunikat

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2023/426 z dnia 25 lutego 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 59 I z 25.2.2023, s. 1); rozporządzenie Rady (UE) 2023/427 z dnia 25 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 833/2014 dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 59 I z 25.2.2023, s. 6); rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) 2023/429 z dnia 25 lutego 2023 r. wykonujące rozporządzenie (UE) nr 269/2014 w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.U. L 59 I z 25.2.2023, s. 278); decyzja Rady (WPZiB) 2023/432 z dnia 25 lutego 2023 r. zmieniająca decyzję 2014/145/WPZiB w sprawie środków ograniczających w związku z działaniami podważającymi integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażającymi (Dz.U. L 59 I z 25.2.2023, s. 437); decyzja Rady (WPZiB) 2023/434 z dnia 25 lutego 2023 r. w sprawie zmiany decyzji 2014/512/WPZiB dotyczącej środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 59 I z 25.2.2023, s. 593).

⁽²¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2021) 660 final z dnia 13 października 2021 r. – Reakcja na rosnące ceny energii: zestaw działań i środków wsparcia.

⁽²²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2022) 108 final z dnia 8 marca 2022 r. – REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie.

⁽²³⁾ Za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 z dnia 10 lutego 2021 r. (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 1) Komisja pomaga państwom członkowskim, które zwrócić się z takim wnioskiem, w opracowywaniu i wdrażaniu reform mających na celu zapewnienie bardziej przystępnej cenowo, bezpiecznej i zrównoważonej energii.

⁽²⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2022) 230 final z dnia 18 maja 2022 r. – Plan REPowerEU.

⁽²⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17).

⁽²⁶⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2022) 360 final z dnia 20 lipca 2022 r. – „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”.

⁽²⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

⁽²⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L 261 I z 7.10.2022, s. 1).

w sprawie kryzysu energetycznego ⁽²⁹⁾, aby wspólnie czynić przygotowania i zakupy oraz chronić UE. W związku z tym komunikatem Komisja przedstawiła też wniosek w sprawie nowego rozporządzenia dotyczącego środków nadzwyczajnych ⁽³⁰⁾ w celu rozwiązania problemu wysokich cen gazu w UE i zapewnienia bezpieczeństwa dostaw na nadchodzącą zimę. Będzie to możliwe dzięki wspólnym zakupom gazu, mechanizmom ograniczania cen na giełdzie gazu TTF, nowym środkiem dotyczącym przejrzystego wykorzystania infrastruktury i solidarności między państwami członkowskimi, a także dzięki nieustającemu wysiłkom na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania na gaz.

- (22) Bardzo wysokie ceny energii szkodzą gospodarce i zmniejszają siłę nabywczą obywateli UE, zwłaszcza osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Europejski Bank Centralny oszacował, że w ostatnim kwartale 2022 r. realny PKB zmniejszy się o 0,1 % i pozostanie na tym samym poziomie w pierwszym kwartale 2023 r., głównie z uwagi na wpływ zakłóceń w dostawach energii, wyższą inflację i związany z tym spadek zaufania ⁽³¹⁾. Utrzymujące się wysokie ceny energii prawdopodobnie zwiększą ubóstwo i będą miały wpływ na konkurencyjność przedsiębiorstw. Z wyższymi kosztami produkcji borykają się zwłaszcza energochłonne sektory przemysłu. Doświadczane wzrosty kosztów mogą w niektórych przypadkach zagrozić dalszemu prowadzeniu działalności w UE przez przedsiębiorstwa, które w innych okolicznościach osiągałyby zyski, co będzie miało prawdopodobnie następnie wpływ na zatrudnienie.
- (23) Zestaw narzędzi przedstawiony przez Komisję w październiku 2021 r. okazał się przydatny i jest w dużym stopniu wykorzystywany przez wiele państw członkowskich, które wprowadziły liczne środki na poziomie krajowym. Zestaw narzędzi rozszerzono wniosą 2022 r. o rozwiązania przedstawione w komunikacie w sprawie krótkoterminowych interwencji na rynku energii i długoterminowych udoskonaleń struktury rynku energii elektrycznej ⁽³²⁾.
- (24) W komunikacie REPowerEU przedstawiono środki do zastosowania w odpowiedzi na rosnące ceny energii i w celu uzupełnienia zapasów gazu na zimę, a w planie REPowerEU ⁽³³⁾ określono działania mające przyspieszyć wprowadzanie energii odnawialnej i uzyskiwanie oszczędności energii oraz poprawę efektywności energetycznej, a także dywersyfikację dostaw energii. Przyspieszenie zielonej transformacji ograniczy emisje, zmniejszy zależność od przywożonych paliw kopalnych i zapewni ochronę przed gwałtownymi wzrostami cen. W rozporządzeniu w sprawie magazynowania gazu ⁽³⁴⁾ ustanowiono nowe minimalne obowiązki w zakresie magazynowania gazu w celu zapewnienia dostaw na nadchodzącą zimę, zobowiązując państwa członkowskie do napełnienia magazynów gazu do 80 % ich pojemności do 1 listopada 2022 r. oraz do 90 % ich pojemności do tego samego dnia w kolejnych latach.
- (25) W związku z tym, że kryzys jeszcze bardziej zwiększył ryzyko związane z bezpieczeństwem dostaw i ryzyko zakłóceń, Unia zaczęła przygotowywać się na przedłużające się i być może całkowite odcięcie dostaw gazu z Rosji. W nowym Europejskim planie zmniejszania zapotrzebowania na gaz ⁽³⁵⁾ określono środki, zasady i kryteria skoordynowanego zmniejszania zapotrzebowania, a w towarzyszącym planowi rozporządzeniu (UE) 2022/1369 w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz ⁽³⁶⁾ określono cel polegający na dobrowolnym zmniejszeniu zapotrzebowania na gaz o 15 % we wszystkich państwach członkowskich i przewidziano proces uruchamiania realizacji wiążącego celu w zakresie zmniejszania zapotrzebowania, gdyby okazało się to konieczne.

⁽²⁹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2022) 553 final z dnia 18 października 2022 r. – Kryzys energetyczny – wspólne przygotowania, zakupy i ochrona UE.

⁽³⁰⁾ Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady, COM/2022/549 final z dnia 18 października 2022 r. – Zwiększenie solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, transgranicznej wymianie gazu i wiarygodnym poziomom odniesienia cen.

⁽³¹⁾ Projekcje makroekonomiczne ekspertów EBC dla strefy euro, wrzesień 2022 r.

⁽³²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2022) 236 final z dnia 18 maja 2022 r., Krótkoterminowe interwencje na rynku energii i długoterminowe udoskonalenia struktury rynku energii elektrycznej – kierunek działania.

⁽³³⁾ COM/2022/230 final z dnia 18 maja 2022 r.

⁽³⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2017/1938 i (WE) nr 715/2009 w odniesieniu do magazynowania gazu (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17).

⁽³⁵⁾ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej, *Europejski plan zmniejszania zapotrzebowania na gaz*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2775/705563>

⁽³⁶⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

- (26) 6 października 2022 r. Rada przyjęła rozporządzenie (UE) 2022/1854 w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii, aby obniżyć rachunki, jakie europejscy obywatele i europejskie przedsiębiorstwa płacą za energię. Rozporządzenie (UE) 2022/1854 obejmuje między innymi środki mające zmniejszyć zapotrzebowanie na energię elektryczną, które pomogą obniżyć koszty energii elektrycznej dla odbiorców, oraz środki zapewniające redystrybucję nadwyżki dochodów sektora energetycznego wśród odbiorców końcowych.
- (27) 19 i 22 grudnia 2022 r. Rada przyjęła kolejne rozporządzenia w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii, a mianowicie: rozporządzenie Rady (UE) 2022/2576 w sprawie zwiększenia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu ⁽³⁷⁾, rozporządzenie Rady (UE) 2022/2577 ustanawiające ramy służące przyspieszeniu wdrażania rozwiązań w zakresie energii odnawialnej ⁽³⁸⁾ i rozporządzenie Rady (UE) 2022/2578 w sprawie ustanowienia mechanizmu korekty rynku w celu ochrony obywateli Unii i gospodarki przed nadmiernie wysokimi cenami ⁽³⁹⁾.

1.3. Potrzeba ścisłej koordynacji krajowych środków pomocy na poziomie europejskim

- (28) Celem ukierunkowanego i proporcjonalnego stosowania unijnej kontroli pomocy państwa jest zapewnienie, by krajowe środki wsparcia skutecznie pomagały przedsiębiorstwom i pracownikom dotkniętym obecnym kryzysem oraz utrwalenie długoterminowej stabilności budżetowej krajowych środków wsparcia. Kontrola pomocy państwa przez UE zapewni także zachowanie równych warunków działania i zapobiega rozdrobnieniu rynku wewnętrznego UE. Integralność rynku wewnętrznego jest nieodzowna, aby zapewnić odporność na presję zewnętrzną i zapobiec przeciąganiu się w udzielaniu dotacji, kiedy to zamożniejsze państwa członkowskie mogą oferować swoim przedsiębiorstwom wyższe kwoty niż sąsiedzi, ze szkodą dla spójności w Unii.
- (29) Komisja uważa, że obecny kryzys dotyczący przedsiębiorstwa we wszystkich państwach członkowskich uzasadnia zezwolenie na obliczanie maksymalnych pułapów pomocy w poszczególnych sekcjach w podziale na państwa członkowskie, o ile nadal zapewnia się wyłącznie jednorazowe pokrycie kosztów kwalifikowalnych oraz przestrzeganie poszczególnych pułapów pomocy mających zastosowanie na mocy niniejszego komunikatu.
- (30) Komisja uważa ponadto, że aby rozwiązać problem zależności od paliw kopalnych jako głównego elementu pogłębiającego kryzys i przyspieszyć zieloną transformację zgodnie z celami REPowerEU, a jednocześnie zapewnić odporność przyszłego niskoemisyjnego systemu energetycznego UE, konieczne są dodatkowe inwestycje strategiczne. Jest to szczególnie istotne w obecnym kontekście globalnym, w którym istnieje ryzyko przekierowania takich inwestycji poza EOG. Sekcje 2.5 i 2.6 niniejszego komunikatu zapewniają odpowiednie narzędzia do realizacji projektów dotyczących wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i wdrażania środków na rzecz dekarbonizacji przemysłu, jednak narzędzia te mają co prawda istotny, ale jednak tylko pośredni wpływ na produkcję urządzeń i komponentów niezbędnych do przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto. W tym kontekście w sekcji 2.8 niniejszego komunikatu udostępniono państwom członkowskim dodatkową możliwość przyznania pomocy służącej bezpośrednio wspieraniu inwestycji produkcyjnych w określone towary strategiczne niezbędne do tego przejścia. Jako unijny instrument stymulujący inwestycje prywatne w obszarach priorytetowych UE, InvestEU odgrywa kluczową rolę w mobilizowaniu wsparcia dla tych priorytetowych obszarów, szczególnie w odniesieniu do energii i planu przemysłowego Zielonego Ładu ⁽⁴⁰⁾. W związku z tym środki wprowadzone przez partnerów wykonawczych i pośredników finansowych InvestEU, w zakresie, w jakim podlegają one zasadom pomocy państwa, mogą być objęte programami zatwierdzonymi przez Komisję na podstawie sekcji 2.5, 2.6 i 2.8 niniejszego komunikatu. Ponieważ wsparcie inwestycji w zakłady produkcyjne może stać w sprzeczności z nadrzędnymi celami w zakresie integralności rynku wewnętrznego i spójności, takie wsparcie musi być wyraźnie ograniczone do określonych

⁽³⁷⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2576 z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie zwiększenia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu (Dz.U. L 335 z 29.12.2022, s. 1).

⁽³⁸⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2577 z dnia 22 grudnia 2022 r. ustanawiające ramy służące przyspieszeniu wdrażania rozwiązań w zakresie energii odnawialnej (Dz.U. L 335 z 29.12.2022, s. 36).

⁽³⁹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2578 z dnia 22 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia mechanizmu korekty rynku w celu ochrony obywateli Unii i gospodarki przed nadmiernie wysokimi cenami (Dz.U. L 335 z 29.12.2022, s. 45).

⁽⁴⁰⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej, COM(2023) 62 final z 1.2.2023.

obszarów strategicznych, ograniczone w czasie i pod względem nominalnych kwot pomocy oraz musi zapewniać wystarczające zachęty do realizacji celów spójności. Niniejszy komunikat określa w sekcji 2.8 szczegółowe warunki, na jakich wsparcie inwestycji na rzecz konkretnych środków służących przejściu na gospodarkę o zerowej emisji netto zostanie wyjątkowo uznane za zgodne ze wspólnym rynkiem. Wsparcie indywidualne poza programem, którego udzielenie umożliwia niniejsza sekcja, będzie albo ograniczone do obszarów objętych pomocą, określonych na odpowiednich mapach pomocy regionalnej, albo będzie musiało obejmować inwestycje w co najmniej trzech państwach członkowskich EOG, przy czym znacząca część inwestycji powinna być realizowana na co najmniej dwóch obszarach objętych pomocą. Ten warunek przyczyni się do dalszego rozwoju szerszego ekosystemu wokół łańcucha wartości w całej Europie, wzmacniając odporność łańcucha dostaw.

1.4. Odpowiednie środki pomocy państwa

- (31) W kontekście ogólnych działań państw członkowskich podejmowanych w odpowiedzi na wyzwania, których źródłem jest prowadzona przez Rosję wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, w niniejszym komunikacie przedstawiono dostępne dla państw członkowskich na podstawie unijnych zasad pomocy państwa możliwości zapewnienia płynności i dostępu do finansowania przedsiębiorstwom – a szczególnie MŚP – mającym problemy gospodarcze wskutek obecnego kryzysu, a także możliwości tworzenia zachęt do zmniejszania zużycia energii.
- (32) Zgodnie z komunikatem z października 2021 r. środki przynoszące korzyści niekomercyjnym odbiorcom energii nie stanowią pomocy państwa, pod warunkiem że nie przynoszą pośrednio korzyści konkretnemu sektorowi lub przedsiębiorstwu. Państwa członkowskie mogą na przykład wypłacać specjalne świadczenia socjalne na rzecz osób najbardziej narażonych, aby pomóc im w opłaceniu rachunków za energię w perspektywie krótkoterminowej, lub przekazywać wsparcie na poprawę efektywności energetycznej, dbając jednocześnie o sprawne funkcjonowanie rynku.
- (33) Środki skierowane do komercyjnych odbiorców energii nie stanowią pomocy państwa, pod warunkiem że mają charakter ogólny. Takie środki o charakterze nieselektywnym mogą mieć postać np. powszechnych obniżek podatków lub opłat bądź obniżki stawek za dostawę gazu ziemnego, energii elektrycznej lub ogrzewania lub obniżki kosztów sieci. W przypadku gdy interwencje krajowe kwalifikują się jako pomoc, mogą zostać uznane za zgodne z zasadami pomocy państwa, jeżeli spełniają określone wymogi. Na przykład państwa członkowskie mogą bez uprzedniego zgłoszenia Komisji wdrażać pomoc w formie obniżenia zharmonizowanych podatków ekologicznych, jeśli przestrzegane są minimalne poziomy opodatkowania i zasady określone w dyrektywie w sprawie opodatkowania energii ⁽⁴¹⁾ oraz przepisy rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych.
- (34) W odniesieniu do sekcji 2.1 i 2.4 niniejszego komunikatu pomoc może być udzielona bezpośrednio beneficjentowi końcowemu lub przekazana za pośrednictwem dostawcy energii. W przypadku gdy pomoc jest przekazywana za pośrednictwem dostawcy energii, państwo członkowskie musi wykazać, że posiada mechanizm, który zapewnia zachowanie konkurencji między dostawcami i dostarczenie pomocy beneficjentowi końcowemu.
- (35) Komisja uważa, że niektóre potrzeby finansowe mogą wymagać innych narzędzi niż te, o których mowa w sekcjach 2.1, 2.2 i 2.3 niniejszego komunikatu. Może to mieć miejsce w szczególności w przypadku, gdy obecny kryzys rodzi nie tylko zapotrzebowanie na płynność, ale również prowadzi do znacznych strat, które mogą osłabić zdolność beneficjenta do obsługi zadłużenia i wskazywać na potrzeby w zakresie wypłacalności. W przypadkach gdy duże kwoty pomocy są przyznawane indywidualnym beneficjentom i gdy ich zdolność do obsługi zadłużenia, oceniana na bazie ich wcześniejszej zdolności do zarobkowania, wydaje się problematyczna, państwa członkowskie mogą rozważyć zwrócenie się do beneficjentów o informacje na temat ich prognozowanej przyszłej zdolności do zarobkowania pod kątem dalszej obsługi zadłużenia, aby ocenić, czy zastosowanie innych narzędzi, takich jak wsparcie wypłacalności, może być lub stać się bardziej odpowiednie do zaspokojenia ich potrzeb finansowych.

⁽⁴¹⁾ Dyrektywa Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U. L 283 z 31.10.2003, s. 51).

- (36) W szczególnych okolicznościach ⁽⁴²⁾ państwa członkowskie mogą uznać, że przedsiębiorstwa poważnie dotknięte obecnym kryzysem wymagają wsparcia wypłacalności, które nie może być w wystarczającym stopniu zapewnione wyłącznie ze źródeł prywatnych. Jeżeli bez takiego wsparcia wypłacalności przedsiębiorstwa zaprzestałyby działalności lub ją ograniczyły i takie zaprzestanie lub ograniczenie działalności stwarzałyby zagrożenie dla rynków energii lub innych rynków mających znaczenie systemowe dla gospodarki (lub dla bezpieczeństwa i odporności rynku wewnętrznego), takie wsparcie wypłacalności można uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE.
- (37) Komisja uważa, że dla wymaganej indywidualnej oceny każdego przypadku określonej w pkt 36 powyżej szczególnie istotne są następujące ogólne zasady:
- pomoc musi być niezbędna, odpowiednia i proporcjonalna ⁽⁴³⁾ do celu, jakim jest uniknięcie nagłego opuszczenia rynku przez takie przedsiębiorstwa, i w żadnym przypadku nie może przekraczać minimum niezbędnego do zapewnienia ich rentowności;
 - przedsiębiorstwo należące do większej grupy kapitałowej lub przejmowane przez większą grupę kapitałową nie kwalifikuje się do objęcia pomocą, chyba że można wykazać, że trudności przedsiębiorstwa nie są wynikiem arbitralnej alokacji kosztów w ramach grupy i że te trudności są zbyt poważne, aby mogły zostać przezwyciężone przez samą grupę. W takich przypadkach zazwyczaj wymagany będzie znaczny wkład grupy w koszty środków na rzecz wypłacalności;
 - pomoc państwa musi być przyznawana na warunkach, które zapewniają państwu rozsądne wynagrodzenie, takie jak odpowiedni udział w przyszłym wzroście wartości beneficjenta, biorąc pod uwagę kwotę zastrzyku kapitałowego dokonanego przez państwo w stosunku do pozostałego kapitału własnego przedsiębiorstwa po zaksięgowaniu strat, w tym przewidywalnych strat w przypadku niezastosowania środka pomocy;
 - w przypadku gdy pomoc przybiera formę długu podporządkowanego lub innych hybrydowych instrumentów kapitałowych, łączne wynagrodzenie za takie instrumenty musi odpowiednio uwzględniać cechy wybranego instrumentu, w tym jego stopień podporządkowania i wszystkie tryby płatności;
 - konieczne będą odpowiednie środki w zakresie konkurencji zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji z 2014 r. ⁽⁴⁴⁾. W zależności od specyfiki każdego potencjalnego przypadku i odnośnego otoczenia konkurencyjnego, jako środek wyrównawczy może być również wymagane zbycie aktywów. Ponadto wymagane będą środki behawioralne, w tym zobowiązania zapewniające skuteczny zakaz wypłacania premii lub innych płatności zmiennych, wypłaty dywidend i zakaz przejęć;
 - Komisja może zażądać od państwa członkowskiego przedstawienia, również w terminie późniejszym niż decyzja Komisji, oceny długoterminowej rentowności beneficjenta dołączonej do zgłoszenia. Państwo członkowskie musi zobowiązać się, jeżeli Komisja uzna to za stosowne po zbadaniu takiej oceny, do zgłoszenia do zatwierdzenia przez Komisję i w terminie przez nią określonym planu restrukturyzacji określonego w wytycznych dotyczących ratowania i restrukturyzacji.
- (38) Zachęca się państwa członkowskie, aby w kontekście przyznawania pomocy na podstawie sekcji 2.4 i 2.8 niniejszego komunikatu rozważyły wprowadzenie, w sposób niedyskryminujący, wymogów dotyczących ochrony środowiska lub bezpieczeństwa dostaw. Mogą one mieć na przykład następującą formę ⁽⁴⁵⁾:
- zobowiązanie beneficjenta do zaspokajania określonej części swojego zapotrzebowania energią ze źródeł odnawialnych, np. poprzez umowy zakupu energii elektrycznej lub bezpośrednio inwestycje w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych;

⁽⁴²⁾ Interwencja musi być ograniczona do sytuacji, w których takie działanie leży we wspólnym interesie.

⁽⁴³⁾ Co do zasady pomoc jest proporcjonalna, jeżeli nie wykracza poza przywrócenie struktury kapitałowej beneficjenta do struktury sprzed kryzysu spowodowanego rosyjską agresją na Ukrainę. Przy ocenie proporcjonalności pomocy uwzględniona zostanie pomoc państwa otrzymana lub planowana w kontekście obecnego kryzysu, a w szczególności pomoc udzielona na podstawie niniejszego komunikatu.

⁽⁴⁴⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1).

⁽⁴⁵⁾ Zachęca się państwa członkowskie do korzystania z możliwości przyznawania pomocy zatwierdzonej na podstawie wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią na 2022 r., zwłaszcza w odniesieniu do energii ze źródeł odnawialnych, efektywności energetycznej lub innych środków obniżających emisyjność.

- b. wymóg inwestowania w efektywność energetyczną i ograniczenia zużycia energii w stosunku do produkcji gospodarczej, np. przez zmniejszenie zużycia energii na procesy produkcji, ogrzewanie lub transport, w szczególności za pomocą środków wdrażających zalecenia z audytów energetycznych przeprowadzanych na podstawie art. 8 ust. 2 lub 4 oraz załącznika VI do dyrektywy 2012/27/UE;
- c. wymóg dokonywania inwestycji mających na celu zmniejszenie lub dywersyfikację zużycia gazu ziemnego, np. poprzez elektryfikację z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii lub rozwiązań opartych na obiegu zamkniętym, takich jak ponowne wykorzystywanie gazów odlotowych;
- d. wymóg uelastycznienia inwestycji, aby ułatwić lepsze dostosowywanie procesów biznesowych do sygnałów cenowych na rynkach energii elektrycznej.
- (39) Państwa członkowskie mogą również przyznawać pomoc na naprawienie szkód spowodowanych zdarzeniami nadzwyczajnymi na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE. Taka pomoc państwa mająca na celu ograniczenie szkód bezpośrednio spowodowanych obecnymi zdarzeniami nadzwyczajnymi polegającymi na rosyjskiej agresji wobec Ukrainy może również obejmować pewne skutki niektórych konsekwencji rosyjskiej agresji, w tym nałożonych sankcji gospodarczych lub środków odwetowych, które utrudniają beneficjentowi prowadzenie działalności gospodarczej albo szczególnie i możliwej do wyodrębnienia części jego działalności gospodarczej.
- (40) Szkody bezpośrednio spowodowane obowiązkowymi ograniczeniami zużycia gazu ziemnego lub energii elektrycznej, które państwa członkowskie mogą być zmuszone wprowadzić, mogą być oceniane na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE, pod warunkiem że nie występuje nadmierna rekompensata.
- (41) Państwa członkowskie muszą zgłaszać takie środki pomocy, a Komisja będzie je oceniać bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE. Pomoc taką można przyznać przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji.
- (42) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2022/1369 w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz ⁽⁴⁶⁾ państwa członkowskie mogą rozważyć odpowiednie środki zachęcające do dobrowolnego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz ziemny. Ewentualne planowane przez państwa członkowskie tego rodzaju zachęty w kontekście obecnego kryzysu będą oceniane przez Komisję bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE. Choć będzie to wymagało indywidualnej oceny każdego przypadku, Komisja uważa za szczególnie istotne następujące elementy:
- a. wykorzystanie konkurencyjnego procesu opartego na przejrzystych kryteriach w celu zakontraktowania wielkości dobrowolnego zmniejszenia zapotrzebowania;
- b. brak jakichkolwiek formalnych ograniczeń w handlu lub przepływach transgranicznych;
- c. ograniczenie odnośnych zachęt do takich działań zmniejszających zapotrzebowanie w przyszłości, jakie wykraczają poza działania, które beneficjent zrealizowałby niezależnie od zachęt;
- d. natychmiastowe zmniejszenie zagregowanego ostatecznego zapotrzebowania na gaz w danym państwie członkowskim, przy jednoczesnym uniknięciu prostego przesunięcia zapotrzebowania na gaz ziemny.
- (43) Państwa członkowskie mogą również rozważyć środki zachęcające do napełniania magazynów gazu w zakresie, w jakim rynek nie dostarcza w odpowiednim stopniu takich zachęt. Ewentualne planowane przez państwa członkowskie zachęty do napełniania magazynów gazu w kontekście obecnego kryzysu będą oceniane przez Komisję bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE ⁽⁴⁷⁾. Choć będzie to wymagało indywidualnej oceny każdego przypadku, Komisja uważa za szczególnie istotne następujące elementy:
- a. wykorzystanie konkurencyjnego procesu opartego na przejrzystych kryteriach w celu zminimalizowania pomocy;
- b. brak jakichkolwiek ograniczeń w handlu lub przepływach transgranicznych;

⁽⁴⁶⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

⁽⁴⁷⁾ Zob. decyzja Komisji z dnia 12.07.2022 r. w sprawie SA.103012 (2022/NN) – Środek zachęcający do magazynowania gazu ziemnego w magazynie gazu w Bergermeer na następny okres grzewczy.

- c. obecność zabezpieczeń w celu uniknięcia nadmiernej rekompensaty;
- d. wypełnianie obowiązków i przestrzeganie warunków napełniania magazynów gazu i zachęcania do magazynowania gazu, określonych w art. 6a–6d rozporządzenia (UE) 2017/1938 ⁽⁴⁸⁾, w szczególności warunków dotyczących środków wsparcia określonych w art. 6b ust. 2 i 3.
- (44) Komisja rozważy w poszczególnych przypadkach ewentualną niezbędną, proporcjonalną i odpowiednią pomoc, zgodnie z komunikatem Komisji „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę” ⁽⁴⁹⁾ oraz krajowymi planami dotyczącymi bezpieczeństwa dostaw gazu w sytuacji nadzwyczajnej, w celu dostosowania instalacji, które przyczynią się do zastąpienia gazu – na ograniczony okres – innym, bardziej zanieczyszczającym paliwem węglowym. Każde takie alternatywne paliwo węglowe musi charakteryzować się jak najmniejszą emisyjnością, natomiast pomoc powinna podlegać działaniom służącym efektywności energetycznej i należy unikać efektów uzależnienia od jednego dostawcy po okresie kryzysu, zgodnie z celami klimatycznymi UE. Środki takie mogą polegać zarówno na prewencyjnym zmniejszeniu zużycia gazu, jak i na reagowaniu na obowiązkowe ograniczenia zapotrzebowania na gaz ziemny, chyba że są one rekompensowane w inny sposób ⁽⁵⁰⁾.
- (45) W świetle wyzwań związanych z transportem towarów do Ukrainy i z Ukrainy Komisja rozważy w poszczególnych przypadkach ewentualną pomoc na ubezpieczenie lub reasekurację w odniesieniu do takiego transportu. Państwa członkowskie będą musiały między innymi wykazać, że ubezpieczenie lub reasekuracja nie są dostępne w ogóle lub są dostępne tylko według stawek znacznie wyższych niż przed rosyjską inwazją na Ukrainę.
- (46) Przewóz uchodźców i transport artykułów humanitarnych zasadniczo nie podlegają unijnym zasadom pomocy państwa, o ile państwo działa w ramach wykonywania prerogatyw władzy publicznej (w przeciwieństwie do prowadzenia działalności gospodarczej), a usługi transportowe nie są nabywane po cenach wyższych niż ich poziom rynkowy.
- (47) Pomoc przyznana przedsiębiorstwom przez państwa członkowskie na podstawie niniejszego komunikatu, przekazywana poprzez instytucje kredytowe działające jako pośrednicy finansowi, musi przynosić korzyści bezpośrednio tym przedsiębiorstwom. Może ona jednak przynosić pośrednie korzyści pośrednikom finansowym. Z uwzględnieniem zabezpieczeń określonych w sekcjach 2.2 i 2.3 takie korzyści pośrednie nie mają jednak na celu zachowania ani przywrócenia rentowności, płynności ani wypłacalności instytucji kredytowych. W związku z tym taka pomoc nie zostałaby uznana za nadzwyczajne publiczne wsparcie finansowe w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE (w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków) ⁽⁵¹⁾ ani w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 806/2014 (w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji) ⁽⁵²⁾, a także nie podlegałyby ocenie na podstawie zasad pomocy państwa mających zastosowanie do sektora bankowego ⁽⁵³⁾.
- (48) Pomoc przyznana przez państwa członkowskie instytucjom kredytowym lub innym instytucjom finansowym na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE w celu zrekompensowania bezpośrednich szkód poniesionych w wyniku obecności kryzysu lub pomoc przyznana przez państwa członkowskie instytucjom kredytowym lub innym instytucjom finansowym na podstawie sekcji 2.4 niniejszego komunikatu, która nie ma na celu zachowania ani przywrócenia

⁽⁴⁸⁾ Zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1032 z dnia 29 czerwca 2022 r. (Dz.U. L 173 z 30.6.2022, s. 17).

⁽⁴⁹⁾ COM(2022) 360 final z 20.7.2022.

⁽⁵⁰⁾ W odniesieniu do wytwarzania energii elektrycznej przykładem jest decyzja Komisji z dnia 30 września 2022 r. w sprawie pomocy państwa SA.103662(2022/N) – Niemcy – Tymczasowa rezerwa dostaw węgla brunatnego na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej w celu oszczędzania gazu.

⁽⁵¹⁾ Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 190, zob. art. 2 ust. 1 pkt 28 dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków.

⁽⁵²⁾ Dz.U. L 225 z 30.7.2014, s. 1, zob. art. 3 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

⁽⁵³⁾ Komunikat w sprawie dokapitalizowania instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym: ograniczenie pomocy do niezbędnego minimum oraz mechanizmy zabezpieczające przed nadmiernym zakłóceniem konkurencji (Dz.U. C 10 z 15.1.2009, s. 2); komunikat Komisji w sprawie postępowania z aktywami o obniżonej wartości we wspólnotowym sektorze bankowym (Dz.U. C 72 z 26.3.2009, s. 1); komunikat w sprawie przywrócenia rentowności i oceny środków restrukturyzacyjnych stosowanych w sektorze finansowym w dobie kryzysu zgodnie z regulami pomocy państwa (Dz.U. C 195 z 19.8.2009, s. 9); komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2011 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego (Dz.U. C 329 z 7.12.2010, s. 7); komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 stycznia 2012 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego (Dz.U. C 356 z 6.12.2011, s. 7); oraz komunikat Komisji w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat bankowy z 2013 r.”) (Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1).

rentowności, płynności ani wypłacalności danej instytucji czy podmiotu, nie zostałyby uznana za nadzwyczajne publiczne wsparcie finansowe w rozumieniu dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków ani w rozumieniu rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, a także nie podlegałyby ocenie na podstawie zasad pomocy państwa mających zastosowanie do sektora bankowego ⁽⁵⁴⁾.

- (49) Jeżeli w związku z obecnym kryzysem instytucje kredytowe potrzebowałyby nadzwyczajnego publicznego wsparcia finansowego (zob. art. 2 ust. 1 pkt 28 dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków oraz art. 3 ust. 1 pkt 29 rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji) w formie pomocy na utrzymanie płynności, dokapitalizowania lub środka związanego z aktywami o obniżonej jakości, wymagać to będzie oceny, czy dany środek spełnia warunki określone w art. 32 ust. 4 lit. d) ppkt (i), (ii) lub (iii) dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków oraz art. 18 ust. 4 lit. d) ppkt (i), (ii) lub (iii) rozporządzenia w sprawie jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. W wypadku spełnienia tych warunków instytucja kredytowa otrzymująca takie nadzwyczajne publiczne wsparcie finansowe nie zostałaby uznana za będącą na progu upadłości lub zagrożoną upadłością.
- (50) W zakresie, w jakim takie środki odnosiłyby się do problemów związanych z agresją Rosji wobec Ukrainy oraz jej pośrednich i bezpośrednich skutków, uznano by je za objęte zakresem pkt 45 komunikatu bankowego z 2013 r ⁽⁵⁵⁾, który przewiduje wyjątek od wymogu podziału obciążeń między akcjonariuszy i wierzycieli podporządkowanych.
- (51) Pomoc przyznana na podstawie niniejszego komunikatu nie może być uwarunkowana przeniesieniem działalności produkcyjnej lub innej działalności beneficjenta z innego kraju na terenie EOG na terytorium państwa członkowskiego przyznającego pomoc. Taki warunek wydaje się szkodliwy dla rynku wewnętrznego. Bez uszczerbku dla szczególnych zabezpieczeń określonych w sekcji 2.8 niniejszego komunikatu, bez znaczenia jest przy tym liczba faktycznie utraconych miejsc pracy w zakładzie pierwotnym beneficjenta znajdującym się na obszarze EOG.
- (52) Na podstawie niniejszego komunikatu nie można udzielać pomocy przedsiębiorstwom objętym sankcjami przyjętymi przez UE, w tym między innymi:
- osobom, podmiotom lub organom wyraźnie wymienionym w aktach prawnych nakładających te sankcje;
 - przedsiębiorstwom będącym własnością osób, podmiotów lub organów, w które wymierzone są sankcje przyjęte przez UE, lub kontrolowanych przez takie osoby, podmioty lub organy; ani
 - przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w sektorach przemysłu, w które wymierzone są sankcje przyjęte przez UE, o ile pomoc ta utrudniałaby osiągnięcie celów odpowiednich sankcji.
- (53) Środki pomocy, które same z siebie, z powodu związanych z nimi warunków lub z powodu ich modelu finansowania nierozzerwalnie wiążą się z naruszeniem istotnego prawa Unii, nie mogą zostać uznane za zgodne z rynkiem wewnętrznym. Może to mieć miejsce na przykład, jeżeli pomoc podlega klauzulom uzależniającym ją bezpośrednio lub pośrednio od pochodzenia produktów lub sprzętu, takim jak wymóg zakupu przez beneficjenta produktów wyprodukowanych w kraju. Komisja nie zatwierdzi pomocy na działalność związaną z wywozem do państw trzecich lub państw członkowskich, która byłaby bezpośrednio związana z ilością wywożonych produktów, pomocy uwarunkowanej pierwszeństwem użycia towarów produkcji krajowej w stosunku do towarów przywożonych, pomocy na tworzenie i obsługę sieci dystrybucji, ani pomocy na pokrycie jakichkolwiek innych wydatków związanych z działalnością wywozową.

1.5. Zastosowanie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE

- (54) W art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE upoważnia się Komisję do stwierdzenia zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym, jeżeli pomoc ta ma na celu „zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”. W kontekście tego postanowienia unijne Sądy orzekły, że takie zaburzenie musi dotyczyć całej gospodarki danego państwa

⁽⁵⁴⁾ Wszelkie środki wsparcia dla instytucji kredytowych lub innych instytucji finansowych, które stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, w tym te, które nie wchodzą w zakres niniejszego komunikatu, muszą być zgłaszane Komisji i będą oceniane na podstawie odpowiednich zasad pomocy państwa.

⁽⁵⁵⁾ Zgodnie z definicją w przypisie 53.

członkowskiego lub znacznej jej części, a nie tylko jednego z regionów lub części terytorium. Jest to również zgodne z koniecznością ścisłej wykładni wszelkich postanowień przewidujących odstępstwa, do których należy m.in. art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE ⁽⁵⁶⁾. Komisja konsekwentnie stosuje taką wykładnię w swojej praktyce decyzyjnej ⁽⁵⁷⁾.

- (55) Komisja uważa, że agresja Rosji wobec Ukrainy oraz jej pośrednie i bezpośrednie skutki, w tym sankcje nałożone przez UE lub jej partnerów międzynarodowych i środki odwetowe wprowadzone np. przez Rosję spowodowały znaczną niepewność gospodarczą, zakłóciły przepływy handlowe i łańcuchy dostaw oraz doprowadziły do wyjątkowo dużego i nieoczekiwanego wzrostu cen, zwłaszcza gazu ziemnego i energii elektrycznej, ale również wielu innych materiałów, surowców i towarów podstawowych. Skutki te spowodowały ogółem poważne zaburzenia w gospodarkach wszystkich państw członkowskich. Zakłócenia w łańcuchach dostaw i zwiększona niepewność mają bezpośrednie lub pośrednie skutki, które dotyczą wiele sektorów. Towarzyszy temu wzrost cen energii, który wpływa praktycznie na każdy rodzaj działalności gospodarczej we wszystkich państwach członkowskich. Komisja uważa zatem, że w wielu różnych sektorach gospodarek wszystkich państw członkowskich występują poważne zaburzenia. Na tej podstawie Komisja uważa, że należy ustanowić kryteria oceny środków pomocy państwa, które państwa członkowskie mogą wdrożyć w celu zaradzenia tym poważnym zaburzeniom.
- (56) Pomoc państwa jest w szczególności uzasadniona i może zostać uznana – przez ograniczony czas – za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, jeżeli służy do zaradzenia niedoborowi płynności doświadczanemu przez przedsiębiorstwa, które są bezpośrednio lub pośrednio dotknięte poważnymi zaburzeniami w gospodarce wywołanymi przez rosyjską agresję wojskową wobec Ukrainy oraz jej pośrednie i bezpośrednie skutki, w tym sankcje nałożone przez UE lub jej partnerów międzynarodowych oraz gospodarcze środki odwetowe wprowadzone np. przez Rosję.
- (57) W niniejszym komunikacie Komisja określa kryteria oceny zgodności z rynkiem wewnętrznym, które będzie stosowała co do zasady w odniesieniu do pomocy przyznanej w tym kontekście przez państwa członkowskie na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE. Państwa członkowskie muszą zatem wykazać, że środki pomocy państwa zgłoszone Komisji i wchodzące w zakres niniejszego komunikatu są konieczne, odpowiednie i proporcjonalne, aby zaradzić poważnym zaburzeniom w gospodarce danego państwa członkowskiego, oraz że wszystkie wymogi określone w niniejszym komunikacie są spełnione.
- (58) Środki pomocy państwa zgłaszane i oceniane na podstawie niniejszego komunikatu mają na celu wsparcie przedsiębiorstw prowadzących działalność w UE, które zostały dotknięte rosyjską agresją wojskową lub jej skutkami. Środków pomocy nie wolno w żaden sposób wykorzystywać do osłabienia zamierzonych skutków sankcji nałożonych przez UE lub jej partnerów międzynarodowych i muszą one być w pełni zgodne z przepisami dotyczącymi obchodzenia środków, które określono w obowiązujących rozporządzeniach ⁽⁵⁸⁾. Nie wolno w szczególności dopuścić do tego, aby osoby fizyczne lub podmioty podlegające sankcjom odnosiły bezpośrednie lub pośrednie korzyści z takich środków ⁽⁵⁹⁾.

⁽⁵⁶⁾ Sprawy połączone T-132/96 oraz T-143/96 Freistaat Sachsen i in. przeciwko Komisji, EU:T:1999:326, pkt 167.

⁽⁵⁷⁾ Decyzja Komisji 98/490/WE w sprawie C 47/96 Crédit Lyonnais (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 28), pkt 10.1; decyzja Komisji 2005/345/WE w sprawie C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (Dz.U. L 116 z 4.5.2005, s. 1), pkt 153 i nast.; oraz decyzja Komisji 2008/263/WE w sprawie C 50/06 BAWAG (Dz.U. L 83 z 26.3.2008, s. 7), pkt 166. Zob. decyzja Komisji w sprawie NN 70/07, Northern Rock (Dz.U. C 43 z 16.2.2008, s. 1); decyzja Komisji w sprawie NN 25/08, Pomoc na ratowanie przedsiębiorstw dla Risikoabschirmung WestLB (Dz.U. C 189 z 26.7.2008, s. 3); decyzja Komisji z dnia 4 czerwca 2008 r. dotycząca pomocy państwa C 9/08 SachsenLB (Dz.U. L 104 z 24.4.2009, s. 34); oraz decyzja Komisji z dnia 16 czerwca 2017 r. w sprawie SA.32544 (2011/C) restrukturyzacja TRAINOSE S.A (Dz.U. L 186 z 24.7.2018, s. 25).

⁽⁵⁸⁾ Na przykład art. 12 rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 229 z 31.7.2014, s. 1).

⁽⁵⁹⁾ Biorąc pod uwagę szczególną sytuację związaną z wystąpieniem, jeden po drugim, dwóch kryzysów, które miały wielorakie konsekwencje dla przedsiębiorstw, państwa członkowskie mogą postanowić udzielać pomocy na podstawie niniejszego komunikatu również przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji.

- (59) Środki pomocy państwa wchodzące w zakres niniejszego komunikatu mogą być kumulowane zgodnie z wymogami określonymi w poszczególnych sekcjach niniejszego komunikatu. Środki pomocy państwa objęte niniejszym komunikatem mogą być kumulowane z pomocą przyznaną na podstawie rozporządzeń *de minimis* ⁽⁶⁰⁾ lub z pomocą przyznaną na podstawie rozporządzeń w sprawie wyłączeń grupowych ⁽⁶¹⁾ pod warunkiem przestrzegania przepisów i zasad dotyczących kumulacji określonych w tych rozporządzeniach. Środki pomocy państwa objęte niniejszym komunikatem mogą być kumulowane z pomocą przyznaną na podstawie tymczasowych ram w kontekście COVID-19 ⁽⁶²⁾, pod warunkiem że przestrzegane są zasady dotyczące kumulacji określone w tych ramach. W przypadku gdy państwa członkowskie udzielają temu samemu beneficjentowi pożyczek lub gwarancji na podstawie tymczasowych ram w kontekście COVID-19 i na podstawie niniejszego komunikatu oraz gdy łączna kwota główna pożyczki jest obliczana w oparciu o zapotrzebowanie na płynność zadeklarowane przez beneficjenta, państwa członkowskie muszą upewnić się, aby to zapotrzebowanie na płynność zostało objęte pomocą tylko jednokrotnie. Na analogicznej zasadzie, pomoc na podstawie niniejszego komunikatu może być kumulowana z pomocą na podstawie art. 107 ust. 2 lit. b) TFUE, ale nie może to prowadzić do nadmiernej rekompensaty szkód poniesionych przez beneficjenta.

2. TYMCZASOWE ŚRODKI POMOCY PAŃSTWA

2.1. Ograniczone kwoty pomocy

- (60) Poza istniejącymi możliwościami, które wynikają z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, tymczasowe ograniczone kwoty pomocy dla przedsiębiorstw dotkniętych rosyjską agresją wobec Ukrainy lub jej pośrednimi i bezpośrednimi skutkami mogą stanowić właściwe, konieczne i ukierunkowane rozwiązanie w czasie obecnego kryzysu.
- (61) Komisja uzna taką pomoc państwa za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione zostaną wszystkie wymienione poniżej warunki (przepisy szczegółowe dotyczące produkcji podstawowej produktów rolnych oraz sektorów rybołówstwa i akwakultury określono w pkt 62):
- a. łączna kwota pomocy w żadnym momencie nie przekracza 2 mln EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie ⁽⁶³⁾. Pomoc można przyznawać w formie dotacji bezpośrednich, korzyści podatkowych i korzystnych warunków płatności bądź w innych formach, takich jak zaliczki zwrotne, gwarancje ⁽⁶⁴⁾, pożyczki ⁽⁶⁵⁾ i kapitał własny, pod warunkiem że łączna wartość nominalna takich środków nie przekracza łącznego pułapu wynoszącego 2 mln EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie; wszystkie dane liczbowe należy podawać jako kwoty brutto, tj. przed odliczeniem podatków lub innych opłat;
 - b. pomoc jest przyznawana na podstawie programów pomocy posiadających szacowany budżet;

⁽⁶⁰⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz.U. L 352 z 24.12.2013, s. 1); rozporządzenie Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz.U. L 352 z 24.12.2013, s. 9); Rozporządzenie Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. L 190 z 28.6.2014, s. 45); oraz rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 114 z 26.4.2012, s. 8).

⁽⁶¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych); rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 193 z 1.7.2014, s. 1); oraz rozporządzenie Komisji (UE) nr 1388/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy udzielanej przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie produkcji, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów rybołówstwa i akwakultury za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 369 z 24.12.2014, s. 37).

⁽⁶²⁾ Komunikat Komisji „Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19” (Dz.U. C 91 I z 20.3.2020, s. 1), zmieniony komunikatami Komisji C(2020) 2215 (Dz.U. C 112 I z 4.4.2020, s. 1), C(2020) 3156 (Dz.U. C 164 z 13.5.2020, s. 3), C(2020) 4509 (Dz.U. C 218 z 2.7.2020, s. 3), C(2020) 7127 (Dz.U. C 340I z 13.10.2020, s. 1), C(2021) 564 (Dz.U. C 34 z 1.2.2021, s. 6) i C(2021) 8442 (Dz.U. C 473 z 24.11.2021, s. 1).

⁽⁶³⁾ Przy określaniu, czy odpowiedni pułap został przekroczony, nie będzie brana pod uwagę pomoc przyznana w ramach programów zatwierdzonych na podstawie niniejszej sekcji i zwrócona przed przyznaniem nowej pomocy na podstawie niniejszej sekcji.

⁽⁶⁴⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 67 lit. i).

⁽⁶⁵⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 70 lit. g).

- c. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2023 r. ⁽⁶⁶⁾;
 - d. pomoc przyznawana jest przedsiębiorstwom dotkniętym kryzysem;
 - e. pomoc przyznana przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych ⁽⁶⁷⁾ uwarunkowana jest jej nieprzeniesieniem w części lub w całości na producentów surowców i nie jest ustalana na podstawie ceny lub ilości produktów wprowadzonych do obrotu przez zainteresowane przedsiębiorstwa lub zakupionych od producentów surowców, chyba że w tym ostatnim przypadku produkty te albo nie zostały wprowadzone do obrotu, albo zostały wykorzystane do celów niespożywczych, takich jak destylacja, metanizacja lub kompostowanie przez dane przedsiębiorstwa.
- (62) Na zasadzie odstępstwa od pkt 61 lit. a) do pomocy przyznawanej przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w sektorach produkcji podstawowej produktów rolnych, rybołówstwa i akwakultury, oprócz warunków określonych w pkt 61 lit. b)–d), zastosowanie mają następujące warunki szczególne:
- a. łączna kwota pomocy w żadnym momencie nie przekracza 250 000 EUR na przedsiębiorstwo prowadzące działalność w sektorach produkcji podstawowej produktów rolnych na państwo członkowskie oraz 300 000 EUR na przedsiębiorstwo prowadzące działalność w sektorach rybołówstwa i akwakultury na państwo członkowskie ⁽⁶⁸⁾; pomoc można przyznawać w formie dotacji bezpośrednich, korzyści podatkowych i korzystnych warunków płatności bądź w innych formach, takich jak zaliczki zwrotne, gwarancje ⁽⁶⁹⁾, pożyczki ⁽⁷⁰⁾ i kapitał własny, pod warunkiem że łączna wartość nominalna takich środków nie przekracza łącznego pułapu wynoszącego odpowiednio 250 000 EUR lub 300 000 EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie; wszystkie dane liczbowe należy podawać jako kwoty brutto, tj. przed odliczeniem podatków lub innych opłat;
 - b. pomoc dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie produkcji podstawowej produktów rolnych nie jest ustalana na podstawie ceny ani ilości produktów wprowadzonych na rynek;
 - c. pomoc dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze rybołówstwa i akwakultury nie dotyczy żadnej z kategorii pomocy, o których mowa w art. 1 ust. 1 lit. a)–k) rozporządzenia (UE) nr 717/2014 ⁽⁷¹⁾.
- (63) Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi działalność w kilku sektorach, do których zastosowanie mają różne kwoty maksymalne zgodnie z pkt 61 lit. a) oraz pkt 62 lit. a), dane państwo członkowskie musi zapewnić, za pomocą odpowiednich środków, takich jak oddzielenie rachunkowości, aby odnośny pułap był przestrzegany w przypadku każdej z tych działalności i by nie została przekroczona łączna maksymalna kwota wynosząca 2 mln EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie. Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi działalność wyłącznie w sektorach objętych pkt 62 lit. a), nie powinna zostać przekroczona łączna maksymalna kwota wynosząca 300 000 EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie.
- (64) Środki przyznane na podstawie niniejszego komunikatu w formie zaliczek zwrotnych, gwarancji, pożyczek lub innych instrumentów zwrotnych mogą zostać przekształcone w inne formy pomocy, takie jak dotacje, pod warunkiem że przekształcenie nastąpi do dnia 30 czerwca 2024 r. i spełnione są warunki określone w niniejszej sekcji.

⁽⁶⁶⁾ Jeżeli pomoc przyznawana jest w formie korzyści podatkowej, korzyść taka może dotyczyć wyłącznie zobowiązania podatkowego, które powstało nie później niż 31 grudnia 2023 r.

⁽⁶⁷⁾ Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 6 oraz art. 2 pkt 7 rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 193 z 1.7.2014, s. 1).

⁽⁶⁸⁾ Przy określaniu, czy odpowiedni pułap został przekroczony, nie bierze się pod uwagę pomocy przyznanej na podstawie programów zatwierdzonych na podstawie niniejszej sekcji i zwróconej przed przyznaniem nowej pomocy na podstawie niniejszej sekcji.

⁽⁶⁹⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 67 lit. i).

⁽⁷⁰⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 70 lit. g).

⁽⁷¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. L 90 z 28.6.2014, s. 45).

2.2. Wsparcie płynności w formie gwarancji

- (65) Gwarancje publiczne na spłatę pożyczek obowiązujące przez ograniczony okres oraz w odniesieniu do ograniczonej kwoty pożyczki mogą stanowić w obecnych okolicznościach właściwe, konieczne i ukierunkowane rozwiązanie służące zapewnieniu dostępu do płynności przedsiębiorstwom dotkniętym obecnym kryzysem ⁽⁷²⁾.
- (66) W odniesieniu do tej samej podstawowej kwoty głównej pożyczki gwarancje udzielone na podstawie niniejszej sekcji nie mogą być kumulowane z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 2.3 niniejszego komunikatu i odwrotnie, ani z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 3.2 lub 3.3 tymczasowych ram w kontekście COVID-19. Gwarancje udzielone na podstawie niniejszej sekcji mogą być kumulowane w odniesieniu do różnych pożyczek pod warunkiem, że łączna kwota pożyczek na beneficjenta nie przekracza pułapów określonych w pkt 67 lit. e) niniejszego komunikatu. Beneficjent może skorzystać równocześnie z wielu środków na podstawie niniejszej sekcji, pod warunkiem że łączna kwota pożyczek na beneficjenta nie przekracza pułapów określonych w pkt 67 lit. e).
- (67) Komisja będzie uznawać taką pomoc państwa w formie gwarancji publicznych za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione zostaną następujące warunki:
- gwarancje publiczne są udzielane na spłatę nowych pożyczek indywidualnych udzielonych przedsiębiorstwom ⁽⁷³⁾;
 - opłaty prowizyjne od gwarancji ustalane są dla pożyczek indywidualnych na minimalnym poziomie, który stopniowo wzrasta wraz z wydłużaniem się okresu spłaty pożyczki objętej gwarancją, zgodnie z poniższą tabelą:

Rodzaj beneficjenta	Za 1. rok	Za 2.–3. rok	Za 4.–6. rok
MŚP	25 bps	50 bps	100 bps
Duże przedsiębiorstwa	50 bps	100 bps	200 bps

- alternatywą mogłoby być zgłaszanie przez państwa członkowskie programów, w ramach których przyjmowano by za podstawę powyższą tabelę, umożliwiając jednak modyfikowanie okresu gwarancji, opłat prowizyjnych od gwarancji i zakresu gwarancji w odniesieniu do każdej podstawowej kwoty głównej pożyczki (na przykład mniejszy zakres gwarancji mógłby kompensować jej dłuższy okres obowiązywania lub pozwalać na naliczenie niższej opłaty prowizyjnej); za cały okres gwarancji mogłaby zostać naliczona jednolita stawka opłaty prowizyjnej, o ile byłaby ona wyższa od stawek minimalnych za 1. rok określonych w powyższej tabeli dla każdego rodzaju beneficjenta i odpowiednio dostosowanych w zależności od okresu gwarancji i jej zakresu na podstawie niniejszego akapitu;
- Gwarancję przyznaje się do 31 grudnia 2023 r.;
- łączna kwota pożyczek na beneficjenta, na spłatę których udzielono gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, nie może przekraczać:
 - 15 % średnich rocznych obrotów beneficjenta ogółem za ostatnie trzy zamknięte okresy obrachunkowe ⁽⁷⁴⁾;
 - 50 % kosztów energii za okres 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy ⁽⁷⁵⁾; albo

⁽⁷²⁾ Do celów niniejszej sekcji termin „gwarancje publiczne na spłatę pożyczek” obejmuje również gwarancje na niektóre produkty faktoringu, mianowicie gwarancje regresu i faktoring odwrotny, w przypadku gdy faktor ma prawo regresu wobec faktoranta. Kwalifikujące się produkty faktoringu odwrotnego muszą ograniczać się do produktów, które są wykorzystywane dopiero po tym, jak sprzedawca wykonał już swoją część transakcji, tj. produkt lub usługa zostały dostarczone. Termin „gwarancje publiczne na spłatę pożyczek” obejmuje również leasing finansowy. W przypadku gdy gwarancje publiczne mają na celu zaspokojenie zapotrzebowania na płynność przedsiębiorstw, które muszą zapewnić zabezpieczenia finansowe na potrzeby działalności handlowej na rynkach energii, gwarancje te mogą wyjątkowo obejmować również gwarancje bankowe lub mogą być udzielane jako zabezpieczenie finansowe kontrahentom centralnym lub członkom rozliczającym.

⁽⁷³⁾ Takie pożyczki indywidualne nie mogą być udzielane instytucjom kredytowym ani innym instytucjom finansowym.

⁽⁷⁴⁾ W przypadku gdy beneficjentami środka są nowo powstałe przedsiębiorstwa, które nie posiadają trzech zamkniętych rocznych sprawozdań finansowych, obowiązujący pułap przewidziany w pkt 67 lit. e) ppkt (i) będzie obliczany na podstawie czasu istnienia przedsiębiorstwa w momencie złożenia przez nie wniosku o pomoc.

⁽⁷⁵⁾ W przypadku gdy beneficjentami środka są nowo powstałe przedsiębiorstwa, które nie posiadają dokumentacji za cały okres poprzednich dwunastu miesięcy, obowiązujący pułap przewidziany w pkt 67 lit. e) ppkt (ii) będzie obliczany na podstawie czasu istnienia przedsiębiorstwa w momencie złożenia przez nie wniosku o pomoc.

- iii. jeśli państwo członkowskie przekaże Komisji należyte uzasadnienie na potrzeby jej oceny (na przykład związane z problemami napotykanymi przez beneficjenta podczas obecnego kryzysu) ⁽⁷⁶⁾, kwota pożyczki może zostać zwiększona:
- w celu pokrycia zapotrzebowania na płynność w okresie następnych 12 miesięcy od dnia jej przyznania w przypadku MŚP ⁽⁷⁷⁾ oraz w okresie następnych 6 miesięcy w przypadku dużych przedsiębiorstw;
 - w przypadku dużych przedsiębiorstw, które muszą zapewnić zabezpieczenia finansowe na potrzeby działalności handlowej na rynkach energii – w celu pokrycia zapotrzebowania na płynność wynikającego z tej działalności w okresie następnych 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy;
 - zapotrzebowanie na płynność należy ustalić w oparciu o poświadczenie własne beneficjenta ⁽⁷⁸⁾;
 - zapotrzebowania na płynność już objętego środkami pomocy na podstawie tymczasowych ram w kontekście COVID-19 nie wolno obejmować środkami przyjętymi na podstawie niniejszego komunikatu;
- f. okres gwarancji jest ograniczony do maksymalnie sześciu lat, o ile nie został dostosowany zgodnie z pkt 67 lit. c), a gwarancja nie może przekraczać:
- i. 90 % kwoty głównej pożyczki, jeżeli straty są ponoszone proporcjonalnie i na tych samych warunkach przez instytucję kredytową i państwo; ani
 - ii. 35 % kwoty głównej pożyczki, jeżeli straty są najpierw przypisane państwu, a dopiero potem instytucjom kredytowym (tj. gwarancja z tytułu pierwszej straty); oraz
 - iii. w obu powyższych przypadkach, jeśli wysokość pożyczki zmniejsza się wraz z upływem czasu, na przykład z powodu rozpoczęcia spłaty, kwota gwarantowana musi zostać proporcjonalnie zmniejszona;
- g. po odpowiednim uzasadnieniu przedstawionym przez państwo członkowskie oraz na zasadzie odstąpienia od pkt 67 lit. a), e), f) oraz h) gwarancja publiczna może być udzielona jako nierzeczywiste zabezpieczenie finansowe ⁽⁷⁹⁾ kontrahentom centralnym lub członkom rozliczającym w celu pokrycia nowych zapotrzebowań na płynność wynikających z konieczności zapewnienia zabezpieczeń finansowych na potrzeby rozliczanej działalności handlowej przedsiębiorstw energetycznych na rynkach energii. Zakres tych gwarancji stanowiących ochronę nierzeczywistą może wyjątkowo przekraczać 90 %. W przypadku zastosowania gwarancji stanowiących ochronę nierzeczywistą państwa członkowskie muszą:
- i. jeżeli zakres gwarancji przekracza 90 % – wykazać, na podstawie solidnych i szczegółowych dowodów, że taki wyższy zakres jest konieczny, oraz zobowiązać się do sprawdzenia i regularnego monitorowania, czy beneficjenci końcowi nie są w stanie zaspokoić tych zapotrzebowań na płynność z innych – wewnętrznych lub zewnętrznych – źródeł finansowania, w tym innych środków pomocy na podstawie niniejszego komunikatu;
 - ii. uzasadnić kwotę gwarancji, która w żadnym przypadku nie może przekroczyć kwoty pokrywającej zapotrzebowania na płynność na kolejne 12 miesięcy, wynikające z konieczności zapewnienia zabezpieczeń finansowych na potrzeby rozliczanej działalności handlowej na rynkach energii. Państwa członkowskie muszą regularnie poddawać te zapotrzebowania na płynność przeglądowi;

⁽⁷⁶⁾ Odpowiednie uzasadnienie może być związane z faktem, że beneficjenci prowadzą działalność w sektorach szczególnie dotkniętych bezpośrednimi lub pośrednimi skutkami agresji, w tym sankcjami nałożonymi przez UE i jej partnerów międzynarodowych oraz środkami odwetowymi wprowadzonymi np. przez Rosję. Skutki te mogą obejmować zakłócenia w łańcuchach dostaw lub nieuregulowane płatności z Rosji lub Ukrainy, zwiększone ryzyko cyberataków lub wzrost cen niektórych środków produkcji lub surowców wskutek obecnego kryzysu.

⁽⁷⁷⁾ Zgodnie z definicją w załączniku I do ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych.

⁽⁷⁸⁾ Plan zachowania płynności może obejmować zarówno kapitał obrotowy, jak i koszty inwestycji. Komisja wyjaśnia, że w czasie obowiązywania niniejszego komunikatu państwa członkowskie mogą przyznać na podstawie niniejszej sekcji dodatkowe gwarancje publiczne beneficjentom, którzy otrzymali już takie wsparcie, aby uwzględnić nowe zapotrzebowanie na płynność, którego pierwotna ocena zapotrzebowań na płynność nie obejmowała. Każde takie wsparcie musi spełniać wszystkie warunki określone w niniejszym komunikacie i musi zapewniać zaspokojenie tego samego zapotrzebowania na płynność tylko raz.

⁽⁷⁹⁾ Jak wyjaśniono w przypisie 72, w przeciwieństwie do gwarancji publicznych na spłatę pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, które są stosowane, aby ułatwić zapewnienie płynności bezpośrednio przedsiębiorstwom, gwarancje publiczne udzielane jako zabezpieczenie finansowe na podstawie niniejszego pkt 67 lit. g) stanowią ochronę nierzeczywistą i są udzielane bezpośrednio kontrahentom centralnym lub członkom rozliczającym bez żadnych bazowych instrumentów finansowych.

- iii. uzasadnić okres, na jaki przyznano gwarancję, który musi być ograniczony do 31 grudnia 2023 r. i w żadnym przypadku nie może przekroczyć okresu, w którym takie gwarancje uznaje się za wysoce płynne zabezpieczenie zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2022/2311 zmieniającym regulacyjne standardy techniczne określone w rozporządzeniu delegowanym (UE) nr 153/2013 w odniesieniu do tymczasowych środków nadzwyczajnych związanych z wymogami dotyczącymi zabezpieczenia ⁽⁸⁰⁾;
 - iv. wykazać, w jaki sposób warunki uruchomienia gwarancji w wystarczający sposób rozwieją obawy związane z pokusą nadużycia po stronie beneficjenta i pośrednika finansowego. W szczególności chodzi o warunek dotyczący odzyskania od beneficjenta końcowego gwarantowanych kwot, który stanowi, że roszczenia finansowe państwa członkowskiego wobec aktywów beneficjenta końcowego muszą mieć co najmniej równorzędną rangę w stosunku do rangi innych pozostałych do spłaty uprzywilejowanych długów i pożyczek beneficjenta końcowego;
 - v. wskazać opłaty prowizyjne, jakie będą stosowane do takich gwarancji, które muszą być co najmniej równe opłatom prowizyjnym od gwarancji wymienionym w tabeli w pkt 67 lit. b) i powiększonym o 200 punktów bazowych, a jeżeli kontrahent centralny lub członek rozliczający nie nalicza żadnych odsetek ani nie pobiera opłat z tytułu pozycji objętej ochroną nierzeczywistą, dodać należy stopę bazową zdefiniowaną w pkt 70 lit. b);
 - vi. zapewnić również zgodność z pkt 67 lit. d) oraz i). Wariant, o którym mowa w pkt 67 lit. c), nie ma zastosowania, a gwarancja odnosi się wyłącznie do zapotrzebowania na płynność zdefiniowanego w pkt 67 lit. g);
- h. gwarancja obejmuje pożyczki inwestycyjne lub obrotowe;
- i. gwarancji można udzielać bezpośrednio beneficjentom końcowym lub instytucjom kredytowym i innym instytucjom finansowym działającym jako pośrednicy finansowi. Instytucje kredytowe lub inne instytucje finansowe powinny w możliwie największym stopniu przekazywać korzyści z gwarancji publicznych beneficjentom końcowym. Pośrednik finansowy musi być w stanie wykazać, iż posiada mechanizm gwarantujący, że korzyści są w możliwie największym stopniu przekazywane beneficjentom końcowym w formie wyższego finansowania, bardziej ryzykownych portfeli, niższych wymogów dotyczących zabezpieczenia, niższych opłat prowizyjnych od gwarancji lub niższych stóp oprocentowania niż bez takich gwarancji publicznych.

2.3. Wsparcie płynności w formie subsydiowanych pożyczek

- (68) Subsydiowane stopy oprocentowania obowiązujące przez ograniczony okres oraz w odniesieniu do ograniczonej kwoty pożyczki mogą stanowić w obecnych okolicznościach właściwe, konieczne i ukierunkowane rozwiązanie służące zapewnieniu dostępu do płynności przedsiębiorstwom dotkniętym obecnym kryzysem.
- (69) W odniesieniu do tej samej podstawowej kwoty głównej pożyczki pożyczek udzielonych na podstawie niniejszej sekcji nie można kumulować z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 2.2 niniejszego komunikatu i odwrotnie. Pożyczki i gwarancje udzielone na podstawie niniejszego komunikatu mogą być kumulowane w odniesieniu do różnych pożyczek pod warunkiem, że łączna kwota pożyczek na beneficjenta nie przekracza progów określonych w pkt 67 lit. e) lub w pkt 70 lit. e). Beneficjent może skorzystać równocześnie z wielu subsydiowanych pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, pod warunkiem że łączna kwota pożyczek na beneficjenta nie przekracza pułapów określonych w pkt 70 lit. e).
- (70) Komisja uzna pomoc państwa w formie subsydiowanych pożyczek udzielanych w odpowiedzi na obecny kryzys za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione będą poniższe warunki:
- a. pożyczki nie są udzielane instytucjom kredytowym ani innym instytucjom finansowym;

⁽⁸⁰⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/2311 z dnia 21 października 2022 r. zmieniające regulacyjne standardy techniczne określone w rozporządzeniu delegowanym (UE) nr 153/2013 w odniesieniu do tymczasowych środków nadzwyczajnych związanych z wymogami dotyczącymi zabezpieczenia (Dz.U. L 307 z 28.11.2022, s. 31).

- b. pożyczki mogą być udzielane przy zastosowaniu obniżonych stóp oprocentowania co najmniej równych stopie bazowej (jednorocznej stopie IBOR lub równoważnej opublikowanej przez Komisję ⁽⁸¹⁾) dostępnej w dniu 1 października 2022 r. ⁽⁸²⁾ lub mającej zastosowanie w chwili przyznania wsparcia, powiększonej o marżę ryzyka kredytowego określone w poniższej tabeli ⁽⁸³⁾:

Rodzaj beneficjenta	Marża ryzyka kredytowego za 1. rok	Marża ryzyka kredytowego za 2.–3. rok	Marża ryzyka kredytowego za 4.–6. rok
MŚP	25 bps ⁽⁸⁴⁾	50 bps ⁽⁸⁵⁾	100 bps
Duże przedsiębiorstwa	50 bps	100 bps	200 bps

- c. alternatywą mogłoby być zgłaszanie przez państwa członkowskie programów, w ramach których przyjmowano by za podstawę powyższą tabelę, umożliwiając jednak modyfikowanie terminu zapadalności pożyczki oraz wysokości marży ryzyka kredytowego; na przykład za cały okres spłaty pożyczki mogłaby być naliczana jednolita stawka marży, o ile byłaby ona wyższa od stawek minimalnych za 1. rok dla każdego rodzaju beneficjenta, z odpowiednimi dostosowaniami w zależności od terminu zapadalności pożyczki na podstawie niniejszego akapitu ⁽⁸⁶⁾ ⁽⁸⁷⁾;
- d. umowy pożyczki są podpisywane do dnia 31 grudnia 2023 r. i są ograniczone do maksymalnie sześciu lat, o ile nie zostaną dostosowane zgodnie z pkt 70 lit. c);
- e. łączna kwota pożyczek na beneficjenta nie może przekraczać:
- 15 % średnich rocznych obrotów beneficjenta ogółem za ostatnie trzy zamknięte okresy obrachunkowe ⁽⁸⁸⁾; albo
 - 50 % kosztów energii za okres 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy ⁽⁸⁹⁾;
 - przy odpowiednim uzasadnieniu przedstawionym Komisji przez państwo członkowskie (na przykład związanym z problemami napotykanymi przez beneficjenta podczas obecnego kryzysu) ⁽⁹⁰⁾, kwota pożyczki może zostać zwiększona:
 - w celu pokrycia zapotrzebowania na płynność: w okresie następnych 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy w przypadku MŚP ⁽⁹¹⁾ oraz w okresie następnych 6 miesięcy w przypadku dużych przedsiębiorstw;

⁽⁸¹⁾ Stopy bazowe obliczane zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6) i publikowane na stronie internetowej DG ds. Konkurencji: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates_en

⁽⁸²⁾ W przypadku pożyczek udzielonych do 31 grudnia 2022 r. można zastosować stopę bazową z 1 lutego 2022 r.

⁽⁸³⁾ Jeśli stosuje się okres karencji do spłaty odsetek, należy przestrzegać minimalnych stóp procentowych określonych w pkt 70 lit. b), a odsetki muszą być naliczane od pierwszego dnia okresu karencji i kapitalizowane co najmniej raz w roku. Okres obowiązywania umów pożyczki pozostanie ograniczony do maksymalnie sześciu lat od momentu udzielenia pożyczki, chyba że zostanie zmodyfikowany zgodnie z pkt 70 lit. c), a łączna kwota pożyczek na beneficjenta, o której mowa w pkt 70 lit. e), nie zostanie przekroczona.

⁽⁸⁴⁾ Minimalna łączna stopa oprocentowania (stopa bazowa powiększona o marżę ryzyka kredytowego) powinna wynosić co najmniej 10 punktów bazowych rocznie.

⁽⁸⁵⁾ Minimalna łączna stopa oprocentowania (stopa bazowa powiększona o marżę ryzyka kredytowego) powinna wynosić co najmniej 10 punktów bazowych rocznie.

⁽⁸⁶⁾ Minimalna łączna stopa oprocentowania (stopa bazowa powiększona o marżę ryzyka kredytowego) powinna wynosić co najmniej 10 punktów bazowych rocznie.

⁽⁸⁷⁾ Zob. podsumowanie praktyki w zakresie modyfikowania na podstawie pkt 70 lit. c) opublikowane na stronie internetowej DG ds. Konkurencji pod adresem https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine_en

⁽⁸⁸⁾ W przypadku gdy beneficjentami środka są nowo powstałe przedsiębiorstwa, które nie posiadają trzech zamkniętych rocznych sprawozdań finansowych, obowiązujący pułap przewidziany w pkt 70 lit. e) ppkt (i) będzie obliczany na podstawie czasu istnienia przedsiębiorstwa w momencie złożenia przez nie wniosku o pomoc.

⁽⁸⁹⁾ W przypadku gdy beneficjentami środka są nowo powstałe przedsiębiorstwa, które nie posiadają dokumentacji za cały okres poprzednich dwunastu miesięcy, obowiązujący pułap przewidziany w pkt 70 lit. e) ppkt (ii) będzie obliczany na podstawie czasu istnienia przedsiębiorstwa w momencie złożenia przez nie wniosku o pomoc.

⁽⁹⁰⁾ Odpowiednie uzasadnienie może być związane z faktem, że beneficjenci prowadzą działalność w sektorach szczególnie dotkniętych bezpośrednimi lub pośrednimi skutkami rosyjskiej agresji, w tym gospodarczymi środkami ograniczającymi wprowadzonymi przez Unię i jej partnerów międzynarodowych oraz środkami odwetowymi wprowadzonymi przez Rosję. Skutki te mogą obejmować zakłócenia w łańcuchach dostaw lub nieregulowane płatności z Rosji lub Ukrainy, zwiększoną zmienność cen na rynkach energii i związane z tym potrzeby w zakresie zabezpieczeń, zwiększone ryzyko cyberataków lub wzrost cen określonych środków produkcji lub surowców wskutek obecnego kryzysu.

⁽⁹¹⁾ Zgodnie z definicją w załączniku I do ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych.

- w przypadku dużych przedsiębiorstw, które muszą zapewnić zabezpieczenia finansowe na potrzeby działalności handlowej na rynkach energii – w celu pokrycia zapotrzebowania na płynność wynikającego z tej działalności w okresie następnych 12 miesięcy od dnia przyznania pomocy;
 - zapotrzebowanie na płynność należy ustalić w oparciu o poświadczenie własne beneficjenta ⁽⁹²⁾;
 - zapotrzebowanie na płynność już objęte środkami pomocy na podstawie tymczasowych ram w kontekście COVID-19 nie może zostać objęte niniejszym komunikatem;
- f. pożyczki dotyczą zarówno środków na inwestycje, jak i zapotrzebowania na kapitał obrotowy;
- g. pożyczek można udzielać bezpośrednio beneficjentom końcowym lub za pośrednictwem instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych działających jako pośrednicy finansowi. W takim przypadku instytucje kredytowe lub inne instytucje finansowe powinny w możliwie największym stopniu przekazywać korzyści z subsydiowanych stóp oprocentowania pożyczek beneficjentom końcowym. Pośrednik finansowy musi być w stanie wykazać, iż posiada mechanizm gwarantujący, że korzyści są w możliwie największym stopniu przekazywane beneficjentom końcowym bez uzależniania decyzji o udzieleniu pożyczek subsydiowanych na podstawie niniejszej sekcji od refinansowania istniejących pożyczek.

2.4. Pomoc na dodatkowe koszty związane z wyjątkowo znacznymi wzrostami cen gazu ziemnego i energii elektrycznej

- (71) Poza istniejącymi możliwościami dostępnymi zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE i możliwościami opisanymi w niniejszym komunikacie tymczasowe wsparcie może łagodzić skutki wyjątkowo znacznych wzrostów cen gazu ziemnego i energii elektrycznej, spowodowanych rosyjską agresją wobec Ukrainy. Takiego wsparcia można udzielić przedsiębiorstwom na podstawie ich obecnego lub historycznego zużycia energii. W przypadku wsparcia na podstawie obecnego zużycia energii wsparcie to mogłoby umożliwić dalszą działalność gospodarczą przedsiębiorstwom najbardziej dotkniętym wzrostem cen, ale z natury pociągałoby za sobą mniejsze zachęty do oszczędzania energii. W kontekście niedoboru dostaw gazu w UE ważne jest również utrzymanie silnych zachęt do zmniejszenia zapotrzebowania i do stopniowego przestawienia się na zmniejszanie zużycia gazu. Wsparcie na podstawie historycznego zużycia energii może sprawić, że zachowane zostaną nienaruszone zachęty do ograniczania zużycia energii, oraz może pomóc przedsiębiorstwom w radzeniu sobie z obecnym kryzysem, pod warunkiem że beneficjenci nie ograniczą znacząco swojej działalności produkcyjnej poniżej poziomu niezbędnego do osiągnięcia wyznaczonych oszczędności energii ani nie przeniosą jedynie swojego zużycia energii na inne źródła. W związku z tym państwa członkowskie proszone są o to, by wymagały od beneficjentów podjęcia odpowiednich zobowiązań w tym zakresie. Dla dowolnego okresu kwalifikowalnego państwa członkowskie mogą wprowadzić program wsparcia na podstawie obecnego lub historycznego zużycia energii.
- (72) Komisja uzna pomoc państwa za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione będą poniższe warunki:
- a. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2023 r. ⁽⁹³⁾;
 - b. pomoc można przyznawać w formie dotacji bezpośrednich, korzyści podatkowych ⁽⁹⁴⁾ i korzystnych warunków płatności bądź w innych formach, takich jak zaliczki zwrotne, gwarancje ⁽⁹⁵⁾, pożyczki ⁽⁹⁶⁾ i kapitał własny, pod warunkiem że łączna wartość nominalna takich środków nie przekracza pułapów intensywności pomocy i kwot pomocy, które mają zastosowanie; wszystkie dane liczbowe należy podawać jako kwoty brutto, tj. przed odliczeniem podatków lub innych opłat;

⁽⁹²⁾ Plan zachowania płynności może obejmować zarówno kapitał obrotowy, jak i koszty inwestycji. Komisja wyjaśnia, że w czasie obowiązywania niniejszego komunikatu państwa członkowskie mogą przyznać na podstawie niniejszej sekcji dodatkowe subsydiowane pożyczki beneficjentom, którzy otrzymali już takie wsparcie, aby uwzględnić nowe zapotrzebowanie na płynność, którego pierwotna ocena zapotrzebowania na płynność nie obejmowała. Każde takie wsparcie musi spełniać wszystkie warunki określone w niniejszym komunikacie i musi zapewniać zaspokojenie tego samego zapotrzebowania na płynność tylko raz.

⁽⁹³⁾ Na zasadzie odstępstwa, jeżeli pomoc przyznaje się dopiero po weryfikacji *ex post* dokumentacji uzupełniającej beneficjenta, a państwo członkowskie postanawia nie uwzględniać możliwości przyznawania płatności zaliczkowych zgodnie z pkt 74, pomoc można przyznawać do 31 marca 2024 r., pod warunkiem że przestrzegany jest okres kwalifikowalny określony w pkt 72 lit. e).

⁽⁹⁴⁾ Jeżeli pomoc przyznawana jest w formie korzyści podatkowej, korzyść taka może dotyczyć wyłącznie zobowiązania podatkowego, które powstało nie później niż 31 grudnia 2023 r.

⁽⁹⁵⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 67 lit. i).

⁽⁹⁶⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 70 lit. g).

- c. pomoc przyznana w formie zaliczek zwrotnych, gwarancji, pożyczek lub innych instrumentów zwrotnych może zostać przekształcona w inne formy pomocy, takie jak dotacje, pod warunkiem że przekształcenie nastąpi do 30 czerwca 2024 r.;
- d. pomoc jest przyznawana na podstawie programów pomocy posiadających szacowany budżet. Państwa członkowskie mogą ograniczyć zakres pomocy do działań wspierających określone sektory, które mają szczególne znaczenie dla gospodarki lub bezpieczeństwa i odporności rynku wewnętrznego, biorąc pod uwagę na przykład kryteria priorytetowego traktowania kluczowych odbiorców niechronionych określone w komunikacie „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”⁽⁹⁷⁾. Tego rodzaju ograniczenia muszą być jednak zdefiniowane szeroko i nie mogą prowadzić do sztucznego zawężania grona potencjalnych beneficjentów;
- e. do celów niniejszej sekcji koszty kwalifikowalne oblicza się na podstawie zużycia gazu ziemnego (w tym jako surowca), energii elektrycznej oraz energii cieplnej i chłodniczej⁽⁹⁸⁾ wytwarzanych bezpośrednio z gazu ziemnego i energii elektrycznej⁽⁹⁹⁾.

Maksymalny koszt kwalifikowalny oblicza się według następującego wzoru:

$$(p(t) - p(\text{ref}) * 1.5) * q$$

gdzie:

- t oznacza dany miesiąc lub okres złożony z kilku kolejnych miesięcy, między 1 lutego 2022 r. a najpóźniej 31 grudnia 2023 r. („okres kwalifikowalny”)
- ref oznacza okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. („okres odniesienia”)
- p(t) oznacza średnią cenę jednostkową zużycia przez beneficjenta w okresie kwalifikowalnym (np. w EUR/MWh)
- p(ref) oznacza średnią cenę jednostkową zużycia przez beneficjenta w okresie odniesienia (np. w EUR/MWh)
- q oznacza ilość zamówioną od dostawców zewnętrznych i zużytą przez beneficjenta jako konsumenta końcowego⁽¹⁰⁰⁾. Może ona zostać określona przez państwo członkowskie jako:
- q(t), tj. zużycie przez beneficjenta w okresie kwalifikowalnym, lub
- q(ref), tj. zużycie przez beneficjenta w okresie odniesienia;

od 1 września 2022 r. q nie może przekroczyć 70 % zużycia przez beneficjenta w tym samym okresie w 2021 r.;

- f. łączna kwota pomocy na beneficjenta w żadnym momencie nie przekracza 50 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna kwota pomocy na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie w żadnym momencie nie przekracza 4 mln EUR;
- g. pomoc przyznaną na podstawie niniejszej sekcji można kumulować z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 2.1, pod warunkiem że nie zostaną przekroczone pułapy intensywności pomocy na przedsiębiorstwo mające zastosowanie na podstawie niniejszej sekcji. W odniesieniu do tej samej wielkości zużycia pomoc udzielona na podstawie niniejszej sekcji i obliczona na podstawie historycznego zużycia (q(ref)) nie może być kumulowana z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 2.7.
- (73) W pewnych sytuacjach konieczna może być dalsza pomoc dla beneficjentów, którzy poważnie odczuwają skutki ograniczeń działalności gospodarczej podczas kryzysu. Państwa członkowskie mogą przyznać pomoc przewyższającą wartości obliczone na podstawie pkt 72 lit. f), jeżeli oprócz warunków określonych w pkt 72 lit. a)–e) oraz g) spełnione są dodatkowo następujące warunki:
- a. łączna kwota pomocy na beneficjenta w żadnym momencie nie przekracza 40 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna kwota pomocy na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie w żadnym momencie nie przekracza 100 mln EUR;

⁽⁹⁷⁾ COM/2022/360 final z 20.7.2022.

⁽⁹⁸⁾ W przypadku sieci systemów ciepłowniczych lub chłodniczych nie zawsze możliwe jest dokładne ustalenie, jakie paliwo jest wykorzystywane przez centralne źródło. W takich sytuacjach państwa członkowskie mogą się oprzeć na poświadczeniach od operatorów systemów ciepłowniczych lub na szacunkach dotyczących koszyka energetycznego odnośnych sieci i wykorzystać te informacje do obliczenia tej części zużycia energii cieplnej lub chłodniczej, która może się kwalifikować do rekompensaty w ramach niniejszej sekcji.

⁽⁹⁹⁾ Do celów sekcji 2.4 „beneficjent” oznacza przedsiębiorstwo lub podmiot prawny stanowiący część przedsiębiorstwa.

⁽¹⁰⁰⁾ Do wykazania przez beneficjenta, np. na podstawie odpowiedniego rachunku. Uwzględniane będzie tylko zużycie energii przez użytkowników końcowych, natomiast sprzedaż i własna produkcja są wyłączone. Wyłączone jest zużycie energii w samym sektorze energetycznym oraz straty powstałe podczas transformacji i dystrybucji energii.

- b. w przypadku beneficjentów, których uznaje się za „zakłady energochłonne” ⁽¹⁰¹⁾, łączna pomoc na beneficjenta może zostać zwiększona do maksymalnie 65 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna pomoc na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie w żadnym momencie nie może przekroczyć 50 mln EUR. Beneficjent musi dodatkowo wykazać albo spadek EBITDA ⁽¹⁰²⁾ (z wyłączeniem pomocy) o co najmniej 40 % w okresie kwalifikowalnym w porównaniu z okresem odniesienia, albo ujemny EBITDA (z wyłączeniem pomocy) w okresie kwalifikowalnym;
- c. w przypadku beneficjentów uznanych za „zakłady energochłonne”, działających w jednym lub kilku sektorach lub podsektorach wymienionych w załączniku I ⁽¹⁰³⁾, łączna pomoc na beneficjenta może zostać zwiększona do maksymalnie 80 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna pomoc na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie w żadnym momencie nie może przekroczyć 150 mln EUR. Beneficjent musi dodatkowo wykazać albo spadek EBITDA (z wyłączeniem pomocy) o co najmniej 40 % w okresie kwalifikowalnym w porównaniu z okresem odniesienia, albo ujemny EBITDA (z wyłączeniem pomocy) w okresie kwalifikowalnym;
- d. w przypadku pomocy przyznanej na podstawie pkt 73 lit. a), b) oraz c) EBITDA beneficjenta w okresie kwalifikowalnym, z uwzględnieniem łącznej pomocy, nie może przekroczyć 70 % jego EBITDA w okresie odniesienia. Jeżeli EBITDA w okresie odniesienia był ujemny, pomoc może nie spowodować wzrostu EBITDA w okresie kwalifikowalnym do ponad 0.

- (74) Na podstawie niniejszej sekcji organ przyznający pomoc może dokonać płatności zaliczkowej na rzecz beneficjenta. Organ przyznający pomoc może przy tym opierać się na szacunkach dotyczących kryteriów kwalifikowalności w niniejszej sekcji, pod warunkiem że przestrzegane są pułapy pomocy określone w niniejszej sekcji. Organ przyznający pomoc wprowadza procedurę w celu weryfikacji *ex post* odpowiednich wymogów kwalifikowalności i pułapów pomocy na podstawie faktycznych danych oraz w celu wycofania wszelkich płatności pomocy, które nie spełniają kryteriów kwalifikowalności lub przekraczają pułapy pomocy, nie później niż sześć miesięcy od zakończenia okresu kwalifikowalnego.

2.5. Pomoc na przyspieszenie wprowadzania energii odnawialnej i magazynowania energii istotne w kontekście REPowerEU

- (75) Poza istniejącymi możliwościami dostępnymi zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, w kontekście obecnego kryzysu oraz planu REPowerEU ⁽¹⁰⁴⁾ istotne jest przyspieszenie i zwiększenie dostępności energii odnawialnej w sposób opłacalny w celu szybkiego zmniejszenia zależności od przywozu paliw kopalnych, przyspieszenia transformacji energetycznej i uzyskania niższych i bardziej stabilnych cen energii. Pomoc państwa mająca na celu przyspieszenie budowy instalacji energii ze źródeł odnawialnych i zwiększanie zdolności magazynowania energii stanowi część właściwego, niezbędnego i ukierunkowanego rozwiązania mającego na celu zmniejszenie zależności od przywożonych paliw kopalnych w obecnym kontekście. W świetle pilnej potrzeby zapewnienia sprawnego wdrożenia projektów, które przyspieszą wprowadzanie energii odnawialnej i magazynowania energii, uzasadnione są pewne tymczasowe uproszczenia w zakresie wdrażania środków wsparcia, aby umożliwić wdrożenie REPowerEU.

⁽¹⁰¹⁾ „Zakład energochłonny” to podmiot prawny, którego koszty nabycia produktów energetycznych (w tym produktów energetycznych innych niż gaz ziemny i energia elektryczna) wynoszą przynajmniej 3,0 % wartości produkcji lub obrotów na podstawie danych ze sprawozdań finansowych za rok kalendarzowy 2021. Alternatywnie wykorzystać można dane za pierwsze półrocze 2022 r. – w takim przypadku beneficjent może zostać uznany za „zakład energochłonny”, jeżeli koszty nabycia produktów energetycznych (w tym produktów energetycznych innych niż gaz ziemny i energia elektryczna) wynoszą przynajmniej 6,0 % wartości produkcji lub obrotów.

⁽¹⁰²⁾ EBITDA oznacza wynik finansowy przed odsetkami, opodatkowaniem, deprecjacją i amortyzacją, z wyłączeniem jednorazowych strat z tytułu utraty wartości.

⁽¹⁰³⁾ Załącznik I zawiera wykaz wszystkich sektorów i podsektorów uznanych za szczególnie narażone na utratę konkurencyjności z powodu kryzysu energetycznego; przy czym intensywność handlu tego (pod)sektora z państwami trzecimi oraz intensywność emisji stanowi obiektywny wskaźnik zastępczy tej utraty konkurencyjności. Beneficjent będzie uważany za działającego w sektorze lub podsektorze wymienionym w załączniku I zgodnie z klasyfikacją beneficjenta w sektorowych rachunkach narodowych lub jeśli co najmniej jeden z rodzajów działalności, które prowadzi i które są wymienione w załączniku I, wygenerował ponad 50 % jego obrotów lub wartości produkcji w 2021 r.

⁽¹⁰⁴⁾ COM/2022/230 final z dnia 18 maja 2022 r.

- (76) Szybsze wprowadzanie energii ze źródeł odnawialnych i magazynowania energii może wymagać dodatkowych inwestycji w infrastrukturę energetyczną, w tym w rozbudowę sieci. Zgodnie z zawiadomieniem w sprawie pojęcia pomocy państwa⁽¹⁰⁵⁾ wsparcie na rzecz infrastruktury energetycznej, które jest realizowane w ramach legalnego monopolu, nie podlega zasadom pomocy państwa. W sektorze energetycznym ma to szczególne znaczenie dla tych państw członkowskich, w których budowa i eksploatacja określonej infrastruktury jest zastrzeżona na mocy prawa wyłącznie dla operatora systemu przesyłowego lub operatora systemu dystrybucyjnego.

2.5.1. Pomoc inwestycyjna na przyspieszenie wprowadzania energii odnawialnej i magazynowania energii

- (77) Komisja uzna pomoc inwestycyjną przeznaczoną na promocję energii ze źródeł odnawialnych za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, o ile spełnione będą poniższe warunki:
- a. pomoc jest przyznawana na jeden z następujących celów:
 - (i) inwestycje w produkcję energii ze źródeł odnawialnych zdefiniowanej w art. 2 pkt 1) dyrektywy (UE) 2018/2001⁽¹⁰⁶⁾, w tym produkcję wodoru odnawialnego i odnawialnych paliw wodoropochodnych, ale z wyłączeniem produkcji energii elektrycznej z wodoru odnawialnego;
 - (ii) inwestycje w magazynowanie energii elektrycznej⁽¹⁰⁷⁾ lub przechowywanie energii cieplnej⁽¹⁰⁸⁾ (także w połączeniu z jednym z innych rodzajów inwestycji objętych niniejszą sekcją);
 - (iii) inwestycje w magazynowanie wodoru odnawialnego, biopaliw, biopłynów, biogazu (w tym biometanu) i paliw z biomasy, gdzie co roku co najmniej 75 % zmagazynowanej zawartości uzyskiwane jest z bezpośrednio przyłączonego zakładu produkcji wodoru odnawialnego, biopaliw, biopłynów, biogazu lub paliw z biomasy;
 - b. pomoc przyznaje się na podstawie programów pomocy o szacunkowej wielkości zdolności produkcyjnych i budżecie;
 - c. programy wsparcia mogą być ograniczone do jednej lub kilku technologii, o których mowa w pkt 77 lit. a), ale nie mogą obejmować żadnych sztucznych ograniczeń lub dyskryminacji (w tym przy udzielaniu licencji, zezwoleń lub koncesji, gdy są one wymagane);
 - d. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2025 r. Z wyjątkiem technologii morskiej energii wiatrowej, instalacje należy zbudować i uruchomić w ciągu 36 miesięcy od daty przyznania pomocy. Program powinien obejmować skuteczny system kar w przypadku niedotrzymania tego terminu;
 - e. pomoc przyznaje się w formie dotacji bezpośrednich, zaliczek zwrotnych, pożyczek⁽¹⁰⁹⁾, gwarancji⁽¹¹⁰⁾ lub korzyści podatkowych obejmujących ulgi podatkowe;

⁽¹⁰⁵⁾ Zob. zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. C 262 z 19.7.2016, s. 1). Biorąc pod uwagę, że pojęcie pomocy państwa jest pojęciem obiektywnym i mającym charakter prawny zdefiniowanym bezpośrednio w traktacie (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2008 r., *British Aggregates/Komisja*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, pkt 111), poglądy przedstawione w punktach od 373 do 375 pozostają bez uszczerbku dla wykładni pojęcia pomocy państwa przez sądy unijne (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 lipca 2011 r., *Alcoa Trasformazioni/Komisja*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, pkt 125); podstawowym punktem odniesienia dla wykładni traktatu jest zawsze orzecznictwo sądów unijnych.

⁽¹⁰⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

⁽¹⁰⁷⁾ Magazynowanie energii elektrycznej oznacza odroczenie końcowego zużycia energii elektrycznej w stosunku do momentu jej wytworzenia lub przekształcenie jej w inną postać energii, która może być magazynowana, magazynowanie takiej energii, a następnie ponowne przekształcenie takiej energii w energię elektryczną.

⁽¹⁰⁸⁾ Magazynowanie energii cieplnej oznacza odroczenie końcowego zużycia energii cieplnej w stosunku do momentu jej wytworzenia lub przekształcenie energii elektrycznej lub cieplnej w inną postać energii, która może być magazynowana, magazynowanie takiej energii, a następnie w stosownych przypadkach przekształcenie lub ponowne przekształcenie takiej energii w energię cieplną do celów jej końcowego zużycia (tj. ogrzewania lub chłodzenia).

⁽¹⁰⁹⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 70 lit. g).

⁽¹¹⁰⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 67 lit. i).

- f. kwota pomocy jest:
- (i) określana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, która jest otwarta, jasna, przejrzysta i niedyskryminacyjna oraz oparta na obiektywnych kryteriach, określonych *ex ante* i minimalizujących ryzyko strategicznego składania ofert ⁽¹¹¹⁾. Co najmniej 70 % wszystkich kryteriów kwalifikacji stosowanych do rankingu ofert musi być określone w kategoriach pomocy na jednostkę ochrony środowiska (np. EUR na tonę zredukowanego CO₂) lub pomocy na jednostkę energii wyprodukowanej lub mocy zainstalowanej; albo
 - (ii) administracyjnie ustalana przez państwo członkowskie na podstawie danych dotyczących kosztów inwestycyjnych każdego wspieranego projektu;
- g. pomoc przeznaczona na instalacje fotowoltaiczne, lądowe i morskie elektrownie wiatrowe oraz elektrownie wodne przyznaje się wyłącznie w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji zgodnie z pkt 77 lit. f) ppkt (i);
- h. na zasadzie odstępstwa od pkt 77 lit. g) powyżej procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji nie jest obowiązkowa w przypadku instalacji fotowoltaicznych, lądowych i morskich elektrowni wiatrowych oraz elektrowni wodnych, jeżeli pomoc przyznana na przedsiębiorstwo na jeden projekt nie przekracza 30 mln EUR, a wspierane projekty są małymi projektami, które definiuje się jako:
- (i) projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 1 MW; lub
 - (ii) projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 6 MW, jeżeli są w 100 % własnością MŚP lub społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej; lub
 - (iii) wyłącznie w zakresie produkcji energii wiatrowej – projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 18 MW, jeżeli są w 100 % własnością małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw lub społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej;
- w takiej sytuacji pomoc jest ustalana administracyjnie na podstawie pkt 77 lit. f) ppkt (ii);
- i. intensywność pomocy nie może przekraczać:
- (i) 100 % całkowitych kosztów inwestycji, jeżeli pomoc jest ustalana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji na podstawie pkt 77 lit. f) ppkt (i); lub
 - (ii) 45 % całkowitych kosztów inwestycji, jeżeli pomoc jest ustalana administracyjnie na podstawie pkt 77 lit. f) ppkt (ii); intensywność pomocy można zwiększyć o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa i o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz średniego przedsiębiorstwa;
- j. jeżeli pomoc przyznaje się na produkcję wodoru odnawialnego lub produkcję paliw opartych na wodorze odnawialnym ⁽¹¹²⁾, państwo członkowskie musi zagwarantować, że wodór i paliwa oparte na wodorze są wytwarzane z odnawialnych źródeł energii zgodnie z metodyką określoną dla odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy;
- k. jeżeli pomoc przyznaje się na produkcję biopaliw, biopłynów, biogazu (w tym biometanu) i paliw z biomasy, państwo członkowskie musi zapewnić, że paliwa objęte pomocą są zgodne z kryteriami zrównoważonego rozwoju i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonymi w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy;
- l. pomoc przyznaje się w odniesieniu do nowo zainstalowanych lub rozbudowanych mocy wytwórczych ⁽¹¹³⁾. Kwota pomocy jest niezależna od ilości wyprodukowanej energii. W przypadku rozbudowy mocy wytwórczych do pomocy kwalifikują się jedynie koszty dodatkowe związane z rozbudową mocy wytwórczych;

⁽¹¹¹⁾ Wielkość zdolności produkcyjnych będących przedmiotem przetargu musi być ustalona tak, aby zapewnić skuteczną konkurencję w procesie składania ofert. Państwo członkowskie musi udowodnić prawdopodobieństwo, że wolumen objęty przetargiem będzie odpowiadał potencjalnej ofercie projektów. Można tego dokonać przez odniesienie do poprzednich aukcji, do celów technologicznych w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu lub przez wprowadzenie mechanizmu zabezpieczającego w przypadku ryzyka niewystarczającej liczby ofert. W przypadku powtarzającego się zjawiska niewystarczającej liczby ofert w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji państwo członkowskie musi w odniesieniu do wszelkich przyszłych programów wprowadzić środki zaradcze, które zgłasza Komisji w odniesieniu do tej samej technologii;

⁽¹¹²⁾ Paliwa ciekłe i gazowe oparte na wodorze odnawialnym, których wartość energetyczna pochodzi ze źródeł odnawialnych innych niż biomasa.

⁽¹¹³⁾ Rozbudowa źródła energii oznacza modernizację elektrowni produkujących energię odnawialną, w tym pełną lub częściową wymianę instalacji lub systemów i urządzeń w celu wymiany mocy lub w celach zwiększenia efektywności lub mocy instalacji.

- m. pomoc, o której mowa w niniejszej sekcji, może być kumulowana z każdą inną pomocą państwa, z wyjątkiem pomocy określonej w sekcji 2.5.2 niniejszego komunikatu, lub z funduszami zarządzanymi centralnie, o ile środki te dotyczą różnych możliwych do wyodrębnienia kosztów kwalifikowalnych. Pomoc może być kumulowana z pomocą państwa, z wyjątkiem pomocy, o której mowa w sekcji 2.5.2 niniejszego komunikatu, lub z funduszami zarządzanymi centralnie w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, pokrywających się częściowo lub całkowicie, wyłącznie jeżeli taka kumulacja nie skutkuje przekroczeniem mającej zastosowanie intensywności pomocy określonej w pkt 77 lit. i) ⁽¹¹⁴⁾;
- n. pomoc, o której mowa w niniejszej sekcji, może być kumulowana z pomocą przyznaną na podstawie sekcji 2.5.2 niniejszego komunikatu wyłącznie wtedy, gdy zgłoszony program pomocy przewiduje taką możliwość w momencie jego pierwotnego zgłoszenia;
- o. pomoc może być udzielona na inwestycje, w przypadku których prace rozpoczęły się od 9 marca 2023 r., z wyjątkiem inwestycji kwalifikujących się na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych, w przypadku których prace mogły rozpocząć się od 20 lipca 2022 r.; w przypadku projektów rozpoczętych przed 9 marca 2023 r. lub przed 20 lipca 2022 r. w ramach inwestycji kwalifikujących się na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych pomoc może być udzielona, jeżeli konieczne jest znaczne przyspieszenie lub rozszerzenie zakresu inwestycji. W takich wypadkach do objęcia pomocą kwalifikują się tylko dodatkowe koszty, związane z działaniami przyspieszającymi realizację projektu lub rozszerzeniem jego zakresu;
- p. pomoc musi skłaniać beneficjenta do podjęcia inwestycji, której w sytuacji braku pomocy nie podjąłby się lub zrealizowałby ją w ograniczony lub odmienny sposób. Komisja uważa, że ze względu na wyjątkowe wyzwania gospodarcze, przed którymi stoją przedsiębiorstwa w związku z obecnym kryzysem, zasadniczo beneficjenci kontynuowaliby swoją działalność bez zmian, pod warunkiem że kontynuowanie działalności bez zmian nie wiąże się z naruszeniem prawa Unii;
- q. państwo członkowskie musi zapewnić zgodność z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

2.5.2. Pomoc operacyjna na przyspieszenie wprowadzania energii odnawialnej i magazynowania energii

- (78) Komisja uzna pomoc operacyjną przeznaczoną na promocję energii ze źródeł odnawialnych za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, o ile spełnione będą poniższe warunki:
- a. pomoc jest przyznawana na jeden z następujących celów:
 - (i) produkcja energii ze źródeł odnawialnych zdefiniowanej w art. 2 pkt 1) dyrektywy (UE) 2018/2001, w tym produkcja wodoru odnawialnego, ale z wyłączeniem produkcji energii elektrycznej z wodoru odnawialnego;
 - (ii) magazynowanie energii elektrycznej ⁽¹¹⁵⁾ lub przechowywanie energii cieplnej ⁽¹¹⁶⁾ (także w połączeniu z jednym z innych rodzajów inwestycji objętych niniejszą sekcją);
 - (iii) magazynowanie wodoru odnawialnego, biopaliw, biopłynów, biogazu (w tym biometanu) i paliw z biomasy, gdzie co roku co najmniej 75 % zmagazynowanej zawartości uzyskiwane jest z bezpośrednio przyłączonego zakładu produkcji wodoru odnawialnego, biopaliw, biopłynów, biogazu lub paliw z biomasy;
 - b. pomoc przyznaje się na podstawie programów pomocy, w których określono szacunkową wielkość zdolności produkcyjnych lub wielkości produkcji i budżet;
 - c. programy wsparcia mogą być ograniczone do jednej lub kilku technologii, o których mowa w pkt 78 lit. a), ale nie mogą obejmować żadnych sztucznych ograniczeń lub dyskryminacji (w tym przy udzielaniu licencji, zezwoleń lub koncesji, gdy są one wymagane);
 - d. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2025 r. Z wyjątkiem technologii morskiej energii wiatrowej, instalacje należy zbudować i uruchomić w ciągu 36 miesięcy od daty przyznania pomocy. Program powinien obejmować skuteczny system kar w przypadku niedotrzymania tego terminu;

⁽¹¹⁴⁾ Jeżeli państwo członkowskie zezwala na taką kumulację, wówczas musi określić dla każdego środka, w jaki sposób zapewnia się spełnienie warunków określonych w niniejszym punkcie.

⁽¹¹⁵⁾ Zgodnie z definicją w przypisie 107.

⁽¹¹⁶⁾ Zgodnie z definicją w przypisie 108.

- e. pomoc jest przyznawana w formie dwukierunkowych kontraktów różnicowych⁽¹¹⁷⁾, w zależności od ilości energii wyprodukowanej przez instalację, a umowy nie mogą obowiązywać dłużej niż 20 lat po rozpoczęciu działalności przez instalację objętą pomocą⁽¹¹⁸⁾;
- f. kwota pomocy jest określana:
- (i) w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, która jest otwarta, jasna, przejrzysta i niedyskryminacyjna oraz oparta na obiektywnych kryteriach, określonych *ex ante* i minimalizujących ryzyko strategicznego składania ofert⁽¹¹⁹⁾. Co najmniej 70 % wszystkich kryteriów kwalifikacji stosowanych do rankingu ofert musi być określone w kategoriach pomocy na jednostkę ochrony środowiska (np. EUR na tonę zredukowanego CO₂) lub pomocy na jednostkę energii wyprodukowanej lub zdolności produkcyjnych; albo
 - (ii) kurs wykonania ustalony administracyjnie przez właściwy organ regulacyjny ds. energetyki⁽¹²⁰⁾ w celu pokrycia oczekiwanych kosztów netto, w tym szacowanego średniego ważonego kosztu kapitału, z uwzględnieniem wszystkich głównych przychodów i wszelkiej już otrzymanej pomocy;
- g. pomoc przeznaczoną na produkcję energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznych, lądowych i morskich elektrowni wiatrowych oraz elektrowni wodnych przyznaje się wyłącznie w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji zgodnie z pkt 78 lit. f) ppkt (i);
- h. na zasadzie odstępstwa od pkt 78 lit. g) powyżej procedura przetargowa zgodna z zasadami konkurencji nie jest obowiązkowa w przypadku produkcji energii elektrycznej z instalacji fotowoltaicznych, lądowych i morskich elektrowni wiatrowych oraz elektrowni wodnych, jeżeli pomoc przyznana na przedsiębiorstwo na jeden projekt nie przekracza 30 mln EUR, a wspierane projekty są małymi projektami, które definiuje się jako:
- (i) projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 1 MW; lub
 - (ii) projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 6 MW, jeżeli są w 100 % własnością MŚP lub społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej; lub
 - (iii) wyłącznie w zakresie produkcji energii wiatrowej – projekty o mocy zainstalowanej wynoszącej nie więcej niż 18 MW, jeżeli są w 100 % własnością małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw lub społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej;
- w takiej sytuacji pomoc jest ustalana administracyjnie na podstawie pkt 78 lit. f) ppkt (ii);
- i. pomoc musi mieć na celu przeciwdziałanie nadmiernemu zakłóceniu skutecznego funkcjonowania rynków oraz, w szczególności, zachowanie skutecznej zachęty do działania i sygnałów cenowych. W szczególności nie powinno się zachęcać beneficjentów do oferowania swojej produkcji poniżej kosztów krańcowych ani umożliwiać im otrzymywania pomocy na produkcję w okresach, w których wartość rynkowa tej produkcji jest ujemna⁽¹²¹⁾;

⁽¹¹⁷⁾ Dwukierunkowy kontrakt różnicowy oznacza umowę zawartą między operatorem zakładu wytwarzania energii a kontrahentem, zazwyczaj podmiotem publicznym, która zapewnia zarówno ochronę minimalnego zysku, jak i ograniczenie nadmiernego zysku. Umowa ma na celu utrzymanie zachęt dla zakładów wytwarzania energii do prowadzenia działalności i efektywnego uczestnictwa w rynkach energii.

⁽¹¹⁸⁾ Płatności w ramach wsparcia wynikające z umowy muszą być ograniczone do 20 lat, ale państwa członkowskie mogą wymagać od właścicieli instalacji, aby nadal dokonywali spłat w ramach umów tak długo, jak długo wspierany instrument nadal działa.

⁽¹¹⁹⁾ Wielkość zdolności produkcyjnych lub produkcji będącej przedmiotem przetargu musi być ustalona tak, aby zapewnić skuteczną konkurencję w procesie składania ofert. Państwo członkowskie musi udowodnić prawdopodobieństwo, że wolumen objęty przetargiem będzie odpowiadał potencjalnej ofercie projektów. Można tego dokonać przez odniesienie do poprzednich aukcji, do celów technologicznych w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu lub przez wprowadzenie mechanizmu zabezpieczającego w przypadku ryzyka niewystarczającej liczby ofert. W przypadku powtarzającego się zjawiska niewystarczającej liczby ofert w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji państwo członkowskie musi w odniesieniu do wszelkich przyszłych programów wprowadzić środki zaradcze, które zgłasza Komisji w odniesieniu do tej samej technologii.

⁽¹²⁰⁾ „Organ regulacyjny” oznacza organ regulacyjny wyznaczony przez każde z państw członkowskich zgodnie z art. 57 ust. 1 dyrektywy (UE) 2019/944 (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

⁽¹²¹⁾ Zgodnie z wyłączeniem przewidzianym w art. 4. ust. 3 dyrektywy (UE) 2018/2001 małe instalacje wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych mogą korzystać z bezpośredniego wsparcia cen, które pokrywa pełne koszty eksploatacji i nie wymaga od nich sprzedaży energii elektrycznej na rynku. Instalacje będą uznawane za małe, jeżeli ich moc nie przekracza obowiązującego progu określonego w art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (wersja przekształcona) (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

- j. jeżeli pomoc przyznaje się na produkcję wodoru odnawialnego lub produkcję paliw opartych na wodorze odnawialnym ⁽¹²²⁾, państwo członkowskie musi zagwarantować, że wodór i paliwa oparte na wodorze są wytwarzane z odnawialnych źródeł energii zgodnie z metodyką określoną dla odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy;
 - k. jeżeli pomoc przyznaje się na produkcję biopaliw, biopłynów, biogazu (w tym biometanu) i paliw z biomasy, państwo członkowskie musi zapewnić, że paliwa objęte pomocą są zgodne z kryteriami zrównoważonego rozwoju i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określonymi w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy;
 - l. pomoc przyznaje się w odniesieniu do nowo zainstalowanych lub rozbudowanych mocy wytwórczych ⁽¹²³⁾;
 - m. pomoc, o której mowa w niniejszej sekcji, może być kumulowana z każdą inną pomocą państwa lub z funduszami zarządzanymi centralnie, o ile środki te dotyczą różnych możliwych do wyodrębnienia kosztów kwalifikowalnych. Pomoc może być kumulowana z pomocą państwa lub z funduszami zarządzanymi centralnie w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, pokrywających się częściowo lub całkowicie, wyłącznie jeżeli taka kumulacja nie skutkuje przekroczeniem 100 % oczekiwanych kosztów netto określonych w pkt 78 lit. f) ppkt (ii) ⁽¹²⁴⁾;
 - n. pomoc może być udzielona na instalacje, w przypadku których prace rozpoczęły się od 9 marca 2023 r., z wyjątkiem inwestycji kwalifikujących się na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych, w przypadku których prace mogły rozpocząć się od 20 lipca 2022 r.; w przypadku projektów rozpoczętych przed 9 marca 2023 r. lub przed 20 lipca 2022 r. w ramach inwestycji kwalifikujących się na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych pomoc może być udzielona, jeżeli konieczne jest znaczne przyspieszenie lub rozszerzenie zakresu inwestycji. W takich wypadkach do objęcia pomocą kwalifikują się tylko dodatkowe koszty, związane z działaniami przyspieszającymi realizację projektu lub rozszerzeniem jego zakresu;
 - o. pomoc musi skłaniać beneficjenta do podjęcia działalności, której w sytuacji braku pomocy nie podjąłby się lub zrealizowałby ją w ograniczony lub odmienny sposób. Komisja uważa, że ze względu na wyjątkowe wyzwania gospodarcze, przed którymi stoją przedsiębiorstwa w związku z obecnym kryzysem, zasadniczo beneficjenci kontynuowaliby swoją działalność bez zmian, pod warunkiem że kontynuowanie działalności bez zmian nie wiąże się z naruszeniem prawa Unii;
 - p. państwo członkowskie musi zapewnić zgodność z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.
- (79) Komisja uzna pomoc na zwiększenie maksymalnej mocy wytwórczej energii elektrycznej w istniejących instalacjach bez dalszych inwestycji za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, o ile spełnione będą poniższe warunki:
- a. istniejące instalacje były przyłączone do sieci przed 1 października 2022 r. i korzystały z pomocy zatwierdzonej przez Komisję na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE lub zwolnionej z obowiązku notyfikacji;
 - b. pomoc jest niezbędna do zwiększenia maksymalnej mocy istniejących instalacji, tak aby ich moc wzrosła o maksymalnie 1 MW mocy zainstalowanej lub równoważnej, bez dalszych inwestycji;
 - c. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2023 r. i okres kwalifikowalny do wsparcia w ramach tego środka pomocy kończy się 31 grudnia 2024 r.;
 - d. pomoc spełnia wymogi określone w pkt 78 lit. a), b), c), e), i) oraz j));
 - e. pomocy w ramach tego środka nie można kumulować z inną pomocą wspierającą te same dodatkowe moce.

⁽¹²²⁾ Paliwa ciekłe i gazowe oparte na wodorze odnawialnym, których wartość energetyczna pochodzi ze źródeł odnawialnych innych niż biomasa.

⁽¹²³⁾ Zgodnie z definicją w przypisie 113.

⁽¹²⁴⁾ Jeżeli państwo członkowskie zezwala na taką kumulację, wówczas musi określić dla każdego środka, w jaki sposób zapewnia się spełnienie warunków określonych w niniejszym punkcie.

2.6. Pomoc na obniżenie emisyjności przemysłowych procesów produkcyjnych przez elektryfikację lub wykorzystywanie wodoru odnawialnego lub wodoru elektrolitycznego spełniającego określone warunki oraz na środki w zakresie efektywności energetycznej

- (80) Poza istniejącymi możliwościami dostępnymi zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, w kontekście obecnego kryzysu oraz planu REPowerEU istotne jest ułatwienie inwestycji w obniżenie emisyjności działalności przemysłowej w celu szybkiego zmniejszenia zależności od przywozu paliw kopalnych. Przyspieszenie elektryfikacji i środków w zakresie efektywności energetycznej w przemyśle, a także wprowadzenie technologii wykorzystujących wodór odnawialny i wodór elektrolityczny spełniający warunki określone w pkt 81 lit. i) lub odnawialne paliwa wodoropochodne spełniające warunki określone w pkt 81 lit. h) stanowią część właściwego, niezbędnego i ukierunkowanego rozwiązania mającego na celu zmniejszenie zależności od przywożonych paliw kopalnych.
- (81) Komisja będzie uznawać za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE pomoc na inwestycje prowadzące do: (i) znacznego zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w wyniku działalności przemysłowej, w której źródłem energii lub surowcem są obecnie paliwa kopalne, lub (ii) znacznego zmniejszenia zużycia energii w działalności i procesach przemysłowych, o ile spełnione są wszystkie poniższe warunki:
- a. pomoc jest przyznawana na podstawie programów pomocy posiadających szacowany budżet;
 - b. maksymalna kwota pomocy indywidualnej, którą można przyznać jednemu przedsiębiorstwu, nie może zasadniczo przekraczać albo 10 % całkowitego budżetu dostępnego dla takiego programu, albo 200 mln EUR. Po odpowiednim uzasadnieniu swojej oceny przedstawionym Komisji przez państwo członkowskie, Komisja może zaakceptować programy przewidujące przyznanie kwot pomocy indywidualnej przekraczających 10 % całkowitego budżetu dostępnego w ramach programu;
 - c. pomoc przyznaje się w formie dotacji bezpośrednich, zaliczek zwrotnych, pożyczek ⁽¹²⁵⁾, gwarancji ⁽¹²⁶⁾ lub korzyści podatkowych obejmujących ulgi podatkowe;
 - d. inwestycja ⁽¹²⁷⁾ musi umożliwiać beneficjentowi osiągnięcie jednego lub obu następujących celów:
 - (i) zmniejszenie bezpośrednich emisji gazów cieplarnianych z jego instalacji przemysłowej, w której źródłem energii lub surowcem są obecnie paliwa kopalne, o co najmniej 40 % w porównaniu z sytuacją sprzed przyznania pomocy poprzez elektryfikację procesów produkcji lub przestawienie się na wykorzystanie wodoru odnawialnego i wodoru elektrolitycznego spełniającego warunki określone w pkt 81 lit. g) oraz i) lub odnawialnych paliw wodoropochodnych spełniających warunki określone w pkt 81 lit. h) w celu zastąpienia paliw kopalnych; do celów sprawdzenia redukcji emisji gazów cieplarnianych należy uwzględnić również rzeczywiste emisje ze spalania biomasy ⁽¹²⁸⁾;
 - (ii) zmniejszenie zużycia energii w instalacjach przemysłowych w związku z działaniami objętymi pomocą o co najmniej 20 % w porównaniu z sytuacją sprzed przyznania pomocy ⁽¹²⁹⁾;
 - e. w odniesieniu do inwestycji związanych z działalnością objętą systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS) pomoc musi prowadzić do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w instalacji beneficjenta pomocy do poziomu poniżej odpowiednich wartości wskaźników emisyjności na potrzeby przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji określonych w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2021/447 ⁽¹³⁰⁾;

⁽¹²⁵⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 70 lit. g).

⁽¹²⁶⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 67 lit. i).

⁽¹²⁷⁾ Pomoc na inwestycje, które mają na celu ograniczenie bezpośrednich emisji gazów cieplarnianych lub zużycia energii, w tym poniżej progów, o których mowa w pkt 81 lit. d) niniejszego komunikatu, może być zwolniona z obowiązku notyfikacji pod warunkiem przestrzegania przepisów ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych.

⁽¹²⁸⁾ Zmniejszenie bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych musi być mierzone w odniesieniu do średniej bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych w okresie pięciu lat poprzedzających wniosek o przyznanie pomocy (średnia emisja w skali roku).

⁽¹²⁹⁾ Zmniejszenie zużycia energii musi być mierzone w odniesieniu do zużycia energii w ciągu pięciu lat poprzedzających wniosek o przyznanie pomocy (średnie zużycie w skali roku).

⁽¹³⁰⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/447 z dnia 12 marca 2021 r. określające zmienione wartości wskaźników emisyjności na potrzeby przydziału bezpłatnych uprawnień do emisji na lata 2021–2025 zgodnie z art. 10a ust. 2 dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 87 z 15.3.2021, s. 29).

- f. celem pomocy nie może być finansowanie zwiększenia całkowitej zdolności produkcyjnej beneficjenta. Pozostaje to bez uszczerbku dla ograniczonego wzrostu zdolności produkcyjnej wynikającego z wymogów technicznych. Zakłada się, że ma to miejsce w przypadku zwiększenia zdolności produkcyjnych nieprzekraczającego 2 % w porównaniu z sytuacją sprzed przyznania pomocy;
- g. jeżeli pomoc przyznaje się na inwestycję w zakresie obniżenia emisyjności przemysłu obejmującą wykorzystanie wodoru odnawialnego, państwo członkowskie musi zagwarantować, że wodór jest wytwarzany z odnawialnych źródeł energii zgodnie z metodyką określoną dla odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy;
- h. jeżeli pomoc przyznaje się na inwestycję w zakresie obniżenia emisyjności przemysłu obejmującą wykorzystanie odnawialnych paliw wodoropochodnych, paliwa te spełniają następujące wymogi kumulatywne:
- (i) są to paliwa ciekłe i gazowe będące pochodnymi wodoru odnawialnego, których wartość energetyczna pochodzi ze źródeł odnawialnych innych niż biomasa;
 - (ii) umożliwiają one ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia o co najmniej 70 % w porównaniu z odpowiednikiem kopalnym o wartości 94 gCO₂eq/MJ oraz
 - (iii) zostały one wyprodukowane zgodnie z metodyką określoną dla odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz w aktach wykonawczych lub delegowanych do tej dyrektywy.
- i. pomoc można również przyznać na inwestycję w zakresie obniżenia emisyjności przemysłu obejmującą wykorzystanie wodoru wytwarzanego z wykorzystaniem energii elektrycznej w jednym z następujących przypadków:
- (i) wodór jest wytwarzany wyłącznie w godzinach, w których krańcową jednostką wytwórczą w obszarze rynkowym, gdzie znajduje się elektrolizer, w okresach rozliczania niezbilansowania, gdy zużywana jest odnośna energia elektryczna, jest elektrownia niewykorzystująca paliw kopalnych. Na potrzeby niniejszej sekcji nie można po raz drugi uwzględnić wodoru wytwarzanego w takich godzinach, który został już uwzględniony jako wodór odnawialny w rozumieniu pkt 81 lit. g);
 - (ii) alternatywnie – wodór jest wytwarzany z wykorzystaniem energii elektrycznej pobieranej z sieci, a liczba godzin wytwarzania wodoru przez elektrolizer przy pełnym obciążeniu nie przekracza liczby godzin, w których cena krańcowa energii elektrycznej w danym obszarze rynkowym została określona przez instalacje produkujące energię elektryczną bez wykorzystania paliw kopalnych. Na potrzeby niniejszej sekcji nie można po raz drugi uwzględnić wodoru wytwarzanego przy pełnym obciążeniu przez liczbę godzin nieprzekraczającą liczby godzin, w których cena krańcowa energii elektrycznej w danym obszarze rynkowym została określona przez instalacje wytwarzające odnawialną energię elektryczną, który to wodór został już uwzględniony jako wodór odnawialny w rozumieniu pkt 81 lit. g);
 - (iii) alternatywnie – państwo członkowskie musi zagwarantować, że zużyty wodór elektrolityczny umożliwia ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia o co najmniej 70 % w porównaniu z odpowiednikiem kopalnym o wartości 94 gCO₂eq/MJ oraz że pochodzi on ze źródeł niewykorzystujących paliw kopalnych. Metoda obliczania emisji gazów cieplarnianych przydzielonych na odnośną energię elektryczną nie powinna prowadzić do zwiększenia zużycia paliw kopalnych, zgodnie z celami planu REPowerEU. Do celów niniejszej sekcji można wykorzystać jedynie część wytworzonego wodoru odpowiadającą średniemu udziałowi energii elektrycznej z elektrowni niewykorzystujących paliw kopalnych w kraju produkcji, mierzonemu dwa lata przed danym rokiem. Na potrzeby niniejszej sekcji nie można po raz drugi uwzględnić części wodoru wytworzonej zgodnie z niniejszym podpunktem, odpowiadającej średniemu udziałowi energii elektrycznej z elektrowni niewykorzystujących paliw kopalnych w kraju produkcji, mierzonemu dwa lata przed danym rokiem, o ile ta część wodoru została już uwzględniona jako wodór odnawialny w rozumieniu pkt 81 lit. g);
- j. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2025 r. i podlega ona warunkowi, że instalacja lub urządzenia finansowane w ramach inwestycji zostaną ukończone i rozpoczną działanie w ciągu 36 miesięcy od dnia przyznania pomocy. Program powinien obejmować skuteczny system kar w przypadku niedotrzymania tego terminu;

- k. pomoc może być udzielona na inwestycje, w przypadku których prace rozpoczęły się od 9 marca 2023 r., z wyjątkiem inwestycji kwalifikujących się na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych, w przypadku których prace mogły rozpocząć się od 20 lipca 2022 r.; w przypadku projektów rozpoczętych przed 9 marca 2023 r. lub 20 lipca 2022 r. w ramach inwestycji kwalifikujących się na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych pomoc może być udzielona, jeżeli konieczne jest znaczne przyspieszenie lub rozszerzenie zakresu inwestycji. W takich wypadkach do objęcia pomocą kwalifikują się tylko dodatkowe koszty, związane z działaniami przyspieszającymi realizację projektu lub rozszerzeniem jego zakresu;
- l. pomocy nie można przyznać za samo spełnienie obowiązujących norm unijnych ⁽¹³¹⁾;
- m. pomoc musi skłaniać beneficjenta do podjęcia inwestycji, której w sytuacji braku pomocy nie podjąłby się lub zrealizowałby ją w ograniczony lub odmienny sposób. Komisja uważa, że ze względu na wyjątkowe wyzwania gospodarcze, przed którymi stoją przedsiębiorstwa w związku z obecnym kryzysem, zasadniczo beneficjenci kontynuowaliby swoją działalność bez zmian, pod warunkiem że kontynuowanie działalności bez zmian nie wiąże się z naruszeniem prawa Unii; uznaje się, że beneficjenci będą kontynuować swoją działalność bez zmian w odniesieniu do inwestycji, o których mowa w pkt 81 lit. d) ppkt (i) powyżej;
- n. koszty kwalifikowalne to różnica między kosztami projektu, o którym mowa w pkt 81 lit. d), a oszczędnościami lub dodatkowymi przychodami w porównaniu z sytuacją braku pomocy w całym okresie trwania inwestycji. Program musi być skonstruowany w sposób umożliwiający rozwiązanie kwestii nadzwyczajnych zysków, w tym w okresie wyjątkowo wysokich cen energii elektrycznej lub gazu ziemnego, np. przez wprowadzenie określonego *ex ante* mechanizmu wycofania. Intensywność pomocy nie może przekraczać 40 % kosztów kwalifikowanych. Intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz średniego przedsiębiorstwa i o 20 punktów procentowych w przypadku pomocy na rzecz małego przedsiębiorstwa. Intensywność pomocy można również zwiększyć o 15 punktów procentowych w przypadku inwestycji powodujących zmniejszenie bezpośrednich emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % lub zmniejszenie zużycia energii o co najmniej 25 % w porównaniu z sytuacją sprzed inwestycji ⁽¹³²⁾;
- o. jako alternatywa dla pkt 81 lit. n) kwota pomocy jest określana w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, która jest otwarta, jasna, przejrzysta i niedyskryminacyjna oraz oparta na obiektywnych kryteriach, określonych *ex ante* i minimalizujących ryzyko strategicznego składania ofert. Co najmniej 70 % wszystkich kryteriów kwalifikacji stosowanych do rankingu ofert musi być określone w kategoriach pomocy na jednostkę ochrony środowiska (np. EUR na tonę zredukowanego CO₂ lub EUR na jednostkę zaoszczędzonej energii). Budżet związany z procedurą przetargową musi być wiążącym ograniczeniem, ponieważ można oczekiwać, że nie wszyscy oferenci otrzymają pomoc;
- p. jako kolejna alternatywa dla pkt 81 lit. n) i o) koszty kwalifikowalne mogą odpowiadać kosztom inwestycji związanym z projektem, o którym mowa w pkt 81 lit. d), w szczególności kosztom urządzeń, maszyn lub instalacji niezbędnych do dokonania elektryfikacji, przejścia na wodór lub paliwa wodoropochodne lub poprawy efektywności energetycznej. W takiej sytuacji intensywność pomocy nie może przekraczać 60 % kosztów kwalifikowanych w przypadku inwestycji, o których mowa w pkt 81 lit. d) ppkt (i), innych niż projekty z zakresu elektryfikacji. W przypadku projektów z zakresu elektryfikacji i w ramach inwestycji, o których mowa w pkt 81 lit. d) ppkt (ii), intensywność pomocy nie może przekraczać 30 % kosztów kwalifikowanych;
- q. pomoc na podstawie niniejszej sekcji można kumulować z inną pomocą państwa lub z funduszami zarządzanymi centralnie, o ile środki te dotyczą innych możliwych do wyodrębnienia kosztów kwalifikowanych;

⁽¹³¹⁾ „Norma unijna” oznacza: a) obowiązkową normę unijną określającą poziom, jaki indywidualne przedsiębiorstwa powinny osiągnąć w zakresie ochrony środowiska, z wyłączeniem norm lub celów ustalonych na poziomie unijnym, które są wiążące dla państw członkowskich, ale nie dla indywidualnych przedsiębiorstw; b) wynikający z dyrektywy 2010/75/UE obowiązek stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) i zapewnienia, by poziomy emisji zanieczyszczeń nie były wyższe od poziomów emisji, które zostałyby osiągnięte w przypadku stosowania BAT; w przypadku gdy poziomy emisji powiązane z BAT określono w aktach wykonawczych przyjętych na podstawie dyrektywy 2010/75/UE lub na podstawie innych obowiązujących dyrektyw, takie poziomy będą miały zastosowanie do celów niniejszego komunikatu; jeżeli poziomy te wyrażono, podając zakres, zastosowanie będzie miała dolna granica warunkująca osiągnięcie BAT dla danego przedsiębiorstwa;

⁽¹³²⁾ Zmniejszenie bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych lub zużycia energii musi być mierzone w odniesieniu do średniej bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych lub zużycia energii w okresie pięciu lat poprzedzających wnioski o przyznanie pomocy (średnia emisja/średnie zużycie w skali roku).

- r. pomoc przyznaną zgodnie z pkt 81 lit. n) i o) można kumulować z inną pomocą lub z funduszami zarządzanymi centralnie w odniesieniu do pokrywających się kosztów kwalifikowalnych, pod warunkiem że nie zostaje przekroczona maksymalna kwota pomocy dozwolona na podstawie pkt 81 lit. n) i o);
- s. pomoc przyznaną zgodnie z pkt 81 lit. p) można kumulować z inną pomocą lub z zarządzanymi centralnie funduszami Unii w odniesieniu do pokrywających się kosztów kwalifikowalnych, pod warunkiem że nie zostają przekroczone najwyższy poziom intensywności pomocy lub kwota pomocy mające zastosowanie na podstawie odpowiednich zasad. Całkowita kwota pomocy nie może w żadnym wypadku przekroczyć 100 % kwoty kosztów kwalifikowalnych.

2.7. Pomoc na dodatkowe zmniejszenie zużycia energii elektrycznej

- (82) Poza istniejącymi możliwościami dostępnymi zgodnie z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE i możliwościami opisanymi w niniejszym komunikacie, aby osiągnąć zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, o którym mowa w art. 3 i 4 rozporządzenia (UE) 2022/1854 ⁽¹³³⁾, konieczne może być tymczasowe wsparcie. Wsparcie to może pomóc złagodzić wyjątkowy wzrost cen energii elektrycznej poprzez zmniejszenie zużycia w przypadku droższych technologii wytwarzania energii elektrycznej (obecnie opartych na gazie). W związku z tym również ważne jest utrzymanie zachęt do osiąganych obecnie zmniejszeń zużycia energii elektrycznej oraz zapewnienie spójności z celami w zakresie zmniejszania zapotrzebowania na gaz określonymi w rozporządzeniu (UE) 2022/1369 ⁽¹³⁴⁾. Ze względu na różnice między państwami członkowskimi konieczne są wskazówki, które pomogą zapewnić, aby elastyczność opierała się na kryteriach mających zapewnić równe warunki działania i zachowanie integralności jednolitego rynku.
- (83) Komisja uzna pomoc na zmniejszenie zużycia energii elektrycznej za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, o ile spełnione będą łącznie poniższe warunki:
- a. pomoc musi zapewniać rekompensatę finansową wyłącznie w przypadku, gdy taka rekompensata jest wypłacana za dodatkową nieużywaną energię elektryczną w porównaniu z oczekiwanym zużyciem energii („scenariusz kontrfaktyczny”) w danej godzinie bez procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, o której mowa w pkt 83 lit. e) („dodatkowe zmniejszenie zużycia”). W celu określenia dodatkowego zmniejszenia zużycia można zastosować różne metody. Aby zagwarantować, że pomoc jest przyznawana wyłącznie na dodatkowe zmniejszenie zapotrzebowania, państwa członkowskie powinny zasadniczo brać pod uwagę zachęty wynikające z wyższych cen energii, wszelkie zachęty wynikające z innych wypłat i programów wsparcia, warunki pogodowe oraz ryzyko nadużyć;
 - b. pomoc musi mieć na celu przede wszystkim przyczynienie się do osiągnięcia celu polegającego na zmniejszeniu zużycia energii elektrycznej określonego w art. 3 i 4 rozporządzenia (UE) 2022/1854 ⁽¹³⁵⁾. Jeżeli pomoc jest zaplanowana tak, aby wykraczała poza wyznaczone cele, państwo członkowskie musi wykazać dodatkowe korzyści wynikające z pomocy (na przykład niższe koszty systemu energetycznego lub zmniejszone zużycie gazu), które są konieczne ⁽¹³⁶⁾ i proporcjonalne do tego, by zaradzić poważnym zaburzeniom w gospodarce, przy jednoczesnym zachowaniu funkcjonowania rynku wewnętrznego;
 - c. pomoc należy przyznawać na podstawie programów pomocy o szacunkowej wielkości mocy wytwórczych i budżecie;
 - d. pomoc może być przyznawana w różnych formach, w tym w formie dotacji bezpośrednich, pożyczek ⁽¹³⁷⁾ i gwarancji ⁽¹³⁸⁾;
 - e. pomoc należy przyznawać w drodze procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji, która jest otwarta, jasna, przejrzysta i niedyskryminacyjna oraz oparta na obiektywnych kryteriach, określonych *ex ante* i minimalizujących ryzyko strategicznego składania ofert. W przypadku stwierdzenia ryzyka nadmiernej rekompensaty pomoc musi być skonstruowana w sposób umożliwiający rozwiązanie kwestii nieoczekiwanych zysków, np. poprzez wprowadzenie mechanizmu wycofania określonego *ex ante*;

⁽¹³³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L 261 I z 7.10.2022, s. 1).

⁽¹³⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

⁽¹³⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L 261 I z 7.10.2022, s. 1).

⁽¹³⁶⁾ Taką pomoc na ogół uznaje się za konieczną, jeżeli przyczynia się do zmniejszenia zużycia gazu.

⁽¹³⁷⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie pożyczek na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 70 lit. g).

⁽¹³⁸⁾ Gdy pomoc przyznawana jest w formie gwarancji na podstawie niniejszej sekcji, zastosowanie mają dodatkowe warunki określone w pkt 67 lit. i).

- f. procedury przetargowe zgodne z zasadami konkurencji powinny co do zasady być otwarte na wszelkie możliwe sposoby osiągnięcia dodatkowego zmniejszenia zużycia, w szczególności na:
- konsumentów dokonujących zmian w sposobie zużycia energii elektrycznej lub unikających jej zużycia;
 - magazynowanie „za licznikiem” w celu zmniejszenia zużycia w godzinach szczytu (chyba że pomoc nie doprowadziłaby do żadnego dodatkowego zmniejszenia zużycia); oraz
 - aktywa związane z wytwarzaniem energii elektrycznej „za licznikiem”, które nie wykorzystują gazu jako paliwa. Państwa członkowskie mogą zdecydować o wykluczeniu wytwarzania z wykorzystaniem innych paliw kopalnych;
- g. w odniesieniu do pkt 83 lit. f) programy mogą być ograniczone do jednej lub kilku kategorii beneficjentów w jednej z następujących okoliczności:
- w przypadku gdy różnice w charakterystyce (np. czas trwania okresu dostawy, częstotliwość aktywacji) usług, które mogą być oferowane przez potencjalnych beneficjentów, są takie, że oferty w przeliczeniu na MWh nie mogą być uznane za porównywalne;
 - w przypadku gdy państwa członkowskie mogą wykazać Komisji, że konkurencja nie zostałaby nadmiernie zakłócona; lub
 - w celu zapewnienia terminowego wdrożenia (np. poprzez rozszerzenie istniejących programów);
- w żadnym przypadku programy te mogą zawierać żadnych sztucznych zawężeń ani żadnej formy dyskryminacji. Zgodnie z art. 17 dyrektywy (UE) 2019/944 ⁽¹³⁹⁾ programy nie mogą być nadmiernie ograniczone do określonych odbiorców lub typ odbiorców, w tym agregatorów;
- h. kryteria kwalifikowalności dotyczące udziału w procedurach przetargowych zgodnych z zasadami konkurencji przetargowej muszą być przejrzyste, obiektywne i niedyskryminujące. Beneficjenci muszą już dysponować odpowiednim systemem pomiaru energii elektrycznej ⁽¹⁴⁰⁾ lub zobowiązać się do jego zainstalowania przed osiągnięciem dodatkowego zmniejszenia zużycia. Wymóg minimalnej wielkości oferty może mieć zastosowanie do beneficjentów ze względu na uproszczenie procedur administracyjnych; w takim przypadku minimalna wielkość oferty nie może być większa niż 10 MW i należy dopuścić agregację w celu osiągnięcia progę;
- i. aby umożliwić beneficjentom dokładne wycenę ofert, należy określić jasne i obiektywne kryteria oraz opisać, kiedy dodatkowe zmniejszenie przez beneficjenta zużycia zostanie aktywowane. Konieczne może być jednak wprowadzenie wystarczających zabezpieczeń – na przykład pewnej randomizacji aktywacji – aby uniknąć tworzenia zachęt do nadużyć, takich jak sztuczne potęgowanie scenariuszy kontrfaktycznych;
- j. aby uniknąć negatywnych skutków dla zużycia gazu, beneficjenci powinni zobowiązać się, że dodatkowe zmniejszenie przez nich zużycia energii elektrycznej nie doprowadzi do zwiększenia ich całkowitego zużycia gazu. Ponadto, aby pomoc na rzecz zmniejszenia zużycia energii elektrycznej w godzinach szczytu przynosiła korzyści wynikające z przenoszenia zużycia energii elektrycznej z godzin szczytu na godziny poza szczytem ⁽¹⁴¹⁾, a jednocześnie by nie doprowadzać do utrudnień w osiągnięciu celu polegającego na zmniejszeniu całkowitego zużycia energii elektrycznej, beneficjenci powinni zobowiązać się do niezuzywania w godzinach poza szczytem więcej niż 150 % rekompensowanego zmniejszenia zużycia energii elektrycznej w godzinach szczytu;
- k. w ramach procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji beneficjenci muszą być wybierani na podstawie najniższego jednostkowego kosztu dodatkowego zmniejszenia zużycia (w EUR/MWh lub jednostkach równoważnych ⁽¹⁴²⁾). Państwa członkowskie mogą wprowadzić dodatkowe obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria rankingu, aby promować bardziej zielone technologie i przez to wspierać realizację unijnych celów w dziedzinie ochrony środowiska;
- l. wynagrodzenie musi być przyznane każdemu beneficjentowi na podstawie faktycznie osiągniętego dodatkowego zmniejszenia zużycia (w przeciwieństwie do dodatkowego zmniejszenia zużycia, które beneficjent zobowiązał się osiągnąć);

⁽¹³⁹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (wersja przekształcona) (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

⁽¹⁴⁰⁾ Tj. system, który dokonuje pomiaru zużycia osobno w czasie, kiedy dodatkowe zmniejszenie zapotrzebowania jest wymagane, oraz w czasie, kiedy nie jest ono wymagane.

⁽¹⁴¹⁾ Termin „godziny poza szczytem” musi być zdefiniowany tak, by zasadniczo uniknąć używania energii elektrycznej, kiedy do jej wytworzenia wykorzystuje się gaz.

⁽¹⁴²⁾ Na przykład jeżeli beneficjenci są wybierani na podstawie ceny mocy wytwórczych (EUR/MW) w przypadku zmniejszenia zużycia w czasie stałej liczby godzin. W takim przypadku ta liczba godzin musi zostać określona *ex ante*.

- m. pomoc nie może nadmiernie zakłócać prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Państwa członkowskie mogą umożliwić skorzystanie z pomocy beneficjentom transgranicznym;
- n. dodatkowe zmniejszenie zużycia, które jest rekompensowane, musi mieć miejsce w okresie stosowania odpowiednich artykułów rozporządzenia (UE) 2022/1854 ⁽¹⁴³⁾ lub w przypadku pomocy wykraczającej poza te cele – do 31 grudnia 2023 r.;
- o. kumulacja z innymi środkami pomocy państwa jest możliwa, o ile unika się nadmiernej rekompensaty na przykład przez zapewnienie, że pomoc jest przyznawana w drodze otwartej procedury przetargowej zgodnej z zasadami konkurencji. W żadnym przypadku nie można przyznać pomocy, jeżeli miałaby ona objąć koszty kwalifikowalne, które zostały już objęte innymi środkami pomocy państwa.

2.8. Pomoc na przyspieszenie inwestycji w sektorach o znaczeniu strategicznym dla przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto

- (84) W związku z potrzebą przyspieszenia transformacji gospodarczej i przezwyciężenia obecnego kryzysu państwa członkowskie mogą przewidzieć wspieranie inwestycji prywatnych w celu zlikwidowania luki w inwestycjach produkcyjnych w sektorach o znaczeniu strategicznym dla przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto oraz stworzenia zachęt do ich szybkiego wdrożenia, szczególnie w świetle globalnych wyzwań i ryzyka, że nowe inwestycje w tych sektorach zostaną przekierowane do państw trzecich spoza EOG.
- (85) Komisja uzna pomoc na projekty inwestycyjne o znaczeniu strategicznym dla przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, o ile spełnione będą poniższe warunki:
 - a. pomoc przyznaje się w celu zachęcenia do:
 - i. produkcji urządzeń istotnych dla przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto, a mianowicie baterii, paneli słonecznych, turbin wiatrowych, pomp ciepła, elektrolizerów oraz urządzeń do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCUS) lub
 - ii. produkcji kluczowych komponentów przeznaczonych do bezpośredniego użytku jako materiał do produkcji urządzeń określonych w ppkt (i) i używanych głównie w tym celu lub
 - iii. produkcji lub odzysku pokrewnych surowców krytycznych niezbędnych do produkcji urządzeń i kluczowych komponentów określonych w ppkt (i) oraz (ii) powyżej;
 - b. pomoc jest przyznawana na podstawie programów pomocy ⁽¹⁴⁴⁾, w których określono szacowany budżet;
 - c. pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2025 r.;
 - d. beneficjent musi złożyć wniosek o pomoc przed rozpoczęciem prac ⁽¹⁴⁵⁾ i przekazać państwu członkowskiemu wymagane informacje określone w załączniku II do niniejszego komunikatu ⁽¹⁴⁶⁾.
 - e. pomoc można przyznawać w formie dotacji bezpośrednich lub w innych formach, takich jak korzyści podatkowe, subsydiowane stopy oprocentowania nowych pożyczek lub gwarancje na nowe pożyczki, pod warunkiem że nominalna kwota korzyści podatkowej lub nominalna kwota nowej pożyczki objętej pomocą nie przekracza intensywności pomocy i łącznych kwot pomocy, które mają zastosowanie na podstawie niniejszego punktu. Jeżeli gwarancje lub pożyczki przekazywane są za pośrednictwem instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych działających jako pośrednicy finansowi, należy przestrzegać warunków określonych w pkt 67 lit. i) i pkt 70 lit. g) w celu zapewnienia, aby pomoc przyznana na podstawie niniejszej sekcji była przekazywana beneficjentom końcowym bezpośrednio, w możliwie największym stopniu;

⁽¹⁴³⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii (Dz.U. L 261 I z 7.10.2022, s. 1).

⁽¹⁴⁴⁾ Taki program może obejmować projekty przedłożone i wybrane w ramach funduszu innowacyjnego, jeżeli spełnione są odpowiednie warunki określone w pkt 85.

⁽¹⁴⁵⁾ „Rozpoczęcie prac” oznacza rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi najpierw. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac.

⁽¹⁴⁶⁾ Takie wnioski o przyznanie pomocy mogą opierać się na dowolnej podstawie prawnej, o ile kwota pomocy, która ma zostać przyznana na podstawie sekcji 2.8 niniejszego komunikatu, nie przekracza kwoty, która była przedmiotem pierwotnego wniosku.

- f. kosztami kwalifikowalnymi są wszystkie koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe (takie jak grunty, budynki, instalacje, urządzenia, maszyny) oraz wartości niematerialne i prawne (takie jak uprawnienia wynikające z patentu, licencje, know-how lub inna własność intelektualna) niezbędne do produkcji lub odzysku wyrobów wymienionych w pkt 85 lit. a). Wartości niematerialne i prawne muszą: 1) pozostawać związane z danym obszarem i nie mogą być przenoszone do innych obszarów, 2) być wykorzystywane głównie w odpowiednim zakładzie produkcyjnym otrzymującym pomoc, 3) podlegać amortyzacji, 4) być nabywane na warunkach rynkowych od osób trzecich niepowiązanych z nabywcą, 5) wchodzić w skład aktywów przedsiębiorstwa, które otrzymuje pomoc oraz 6) pozostawać związane z projektem, na który przyznano pomoc, przez co najmniej pięć lat (lub trzy lata w przypadku MŚP);
- g. intensywność pomocy nie może przekraczać 15 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna kwota pomocy nie może przekroczyć 150 mln EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie. Jednakże:
- i. w przypadku inwestycji na obszarach objętych pomocą, określonych na odpowiedniej mapie pomocy regionalnej dla danego państwa członkowskiego, zgodnej z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE (obszary „c”), intensywność pomocy można zwiększyć do 20 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna kwota pomocy nie może przekroczyć 200 mln EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie;
- ii. w przypadku inwestycji na obszarach objętych pomocą, określonych na odpowiedniej mapie pomocy regionalnej dla danego państwa członkowskiego, zgodnej z art. 107 ust. 3 lit. a) TFUE (obszary „a”), intensywność pomocy można zwiększyć do 35 % kosztów kwalifikowalnych, a łączna kwota pomocy nie może przekroczyć 350 mln EUR na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie;
- h. jeżeli pomoc przyznawana jest w formie korzyści podatkowych, pożyczek lub gwarancji, poziomy intensywności pomocy określone w pkt 85 lit. g) można zwiększyć o 5 punktów procentowych. W przypadku inwestycji dokonywanych przez małe przedsiębiorstwa intensywność pomocy można zwiększyć dodatkowo o 20 punktów procentowych, a w przypadku inwestycji dokonywanych przez średnie przedsiębiorstwa – intensywność pomocy można zwiększyć o 10 punktów procentowych;
- i. beneficjent musi zobowiązać się do utrzymania inwestycji na danym obszarze przez co najmniej pięć lat, albo przez co najmniej trzy lata w przypadku MŚP, od daty ich ukończenia. Takie zobowiązanie nie powinno wykluczać dokonania w tym okresie wymiany przestarzałych lub zepsutych instalacji lub sprzętów, pod warunkiem że działalność gospodarcza zostanie utrzymana na danym obszarze przez minimalny okres. Nie można jednak przyznawać dodatkowej pomocy na wymianę instalacji lub urządzeń;
- j. przed przyznaniem pomocy organ przyznający pomoc musi zweryfikować na podstawie dostarczonych przez beneficjenta informacji, które określono w załączniku II do niniejszego komunikatu, i zobowiązań udzielonych na podstawie pkt 85 lit. k), czy istnieje konkretne ryzyko, że inwestycja produkcyjna nie zostanie przeprowadzona na terytorium EOG, oraz wykluczyć ryzyko jej przeniesienia w obrębie EOG w rozumieniu pkt 85 lit. k);
- k. nie wolno udzielać pomocy w celu ułatwienia przenoszenia ⁽¹⁴⁷⁾ działalności produkcyjnej między państwami członkowskimi. W tym celu beneficjent ma obowiązek:
- i. potwierdzić, że w ciągu dwóch lat poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie pomocy nie dokonał przeniesienia do zakładu, w którym ma zostać dokonana inwestycja początkowa objęta pomocą oraz
- ii. zobowiązać się do niedokonywania takiego przeniesienia w okresie do dwóch lat po zakończeniu inwestycji.

⁽¹⁴⁷⁾ „Przeniesienie” oznacza przeniesienie tej samej lub podobnej działalności lub jej części z zakładu na terenie jednej umawiającej się strony Porozumienia EOG (zakład pierwotny) do zakładu, w którym dokonuje się inwestycji objętej pomocą i który znajduje się na terenie innej umawiającej się strony Porozumienia EOG (zakład objęty pomocą). Przeniesienie występuje wówczas, gdy produkt w zakładzie pierwotnym i zakładzie objętym pomocą służy przynajmniej częściowo do tych samych celów oraz zaspokaja wymagania lub potrzeby tej samej kategorii klientów, a w jednym z pierwotnych zakładów beneficjenta pomocy w EOG nastąpiła likwidacja miejsc pracy związanych z taką samą lub podobną działalnością.

- l. pomocy nie można przyznać przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji ⁽¹⁴⁸⁾;
 - m. pomoc można kumulować z pomocą państwa w odniesieniu do tych samych — pokrywających się częściowo lub w całości — kosztów kwalifikowalnych tylko wówczas, gdy taka kumulacja nie powoduje przekroczenia najwyższego poziomu intensywności pomocy lub kwoty pomocy mających zastosowanie na podstawie odpowiednich zasad. Całkowita kwota pomocy nie może w żadnym wypadku przekroczyć 100 % kwoty kosztów kwalifikowalnych.
 - n. Zgłaszając programy na podstawie niniejszego punktu, państwa członkowskie mogą rozważyć wprowadzenie, w sposób niedyskryminujący, wymogów dotyczących ochrony środowiska, takich jak wymogi wymienione w pkt 37 niniejszego komunikatu lub wymogi powiązane z ochroną socjalną bądź warunkami zatrudnienia;
 - o. W ciągu 60 dni od dnia przyznania pomocy państwa członkowskie muszą poinformować Komisję o dacie przyznania pomocy, kwocie pomocy, kosztach kwalifikowalnych, tożsamości beneficjenta oraz rodzaju i lokalizacji wspieranej inwestycji na podstawie dostarczonych przez beneficjenta informacji, które określono w załączniku II do niniejszego komunikatu.
- (86) W drodze wyjątku, na zasadzie odstępstwa od pkt 85 lit. b) i na podstawie indywidualnych zgłoszeń w przypadku produkcji wyrobów istotnych dla przejścia na gospodarkę o zerowej emisji netto w rozumieniu pkt 85 lit. a) niniejszego komunikatu Komisja może zatwierdzić, na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, pomoc indywidualną do kwoty dotacji ⁽¹⁴⁹⁾, którą beneficjent mógłby w możliwy do udowodnienia sposób otrzymać na równoważną inwestycję w państwie trzecim spoza EOG, o ile spełnione będą poniższe warunki:
- a. Pomoc zachęca beneficjenta do zlokalizowania projektu inwestycyjnego lub do uruchomienia powiązanych projektów inwestycyjnych ⁽¹⁵⁰⁾ niezbędnych do produkcji odpowiednich wyrobów określonych w pkt 85 lit. a) albo
 - i. całkowicie na obszarze objętym pomocą, określonym na odpowiednich mapach pomocy regionalnej, albo
 - ii. w co najmniej trzech państwach członkowskich EOG, przy czym znaczna część inwestycji kapitałowej jest realizowana na co najmniej dwóch obszarach objętych pomocą. Istotna część takich znaczących inwestycji powinna być realizowana na obszarze „a” określonym na odpowiednich mapach pomocy regionalnej;
 - b. Pomoc przyznaje się do 31 grudnia 2025 r.;
 - c. Beneficjent musi zobowiązać się, że do produkcji wyrobów określonych w pkt 85 lit. a) niniejszego komunikatu będzie stosować najnowsze dostępne na rynku technologie produkcji, które będą najnowocześniejsze z perspektywy emisji do środowiska;

⁽¹⁴⁸⁾ Zgodnie z definicją w komunikacie Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1).

⁽¹⁴⁹⁾ Zgłoszona pomoc i dotacja, którą beneficjent mógłby w możliwy do udowodnienia sposób otrzymać w państwie trzecim spoza EOG, zostaną porównane w wartościach zdyskontowanych.

⁽¹⁵⁰⁾ Przedsiębiorstwa ze wszystkich państw członkowskich działające w danym łańcuchu wartości muszą mieć rzeczywistą możliwość uczestniczenia w powstającym projekcie. Zgłaszające go państwa członkowskie muszą wykazać, że takie przedsiębiorstwa zostały poinformowane o ewentualnym pojawieniu się projektu i o możliwościach handlowych, jakie może on za sobą nieść, np. poprzez kontakty, sojusze, spotkania lub wydarzenia służące nawiązywaniu kontaktów, również obejmujące MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, z należytym uwzględnieniem tajemnicy handlowej.

- d. Beneficjent musi złożyć wniosek o pomoc przed rozpoczęciem prac ⁽¹⁵¹⁾ oraz przekazać państwu członkowskiemu wymagane informacje określone w załączniku II do niniejszego komunikatu i odpowiednie dokumenty potwierdzające ⁽¹⁵²⁾. Beneficjent musi przedstawić solidne dowody potwierdzające dotacje, które mógłby realnie otrzymać na podobny projekt w państwie spoza EOG, oraz wykazać, że bez otrzymania pomocy planowana inwestycja nie zostanie zrealizowana w EOG ⁽¹⁵³⁾, ⁽¹⁵⁴⁾. Beneficjent musi ponadto przedstawić dowody, że pomoc nie będzie mieć negatywnego wpływu na spójność ⁽¹⁵⁵⁾;
- e. Pomoc nie może przekraczać minimalnej kwoty potrzebnej do zachęcenia beneficjenta pomocy do umiejscowienia inwestycji na danym obszarze w obrębie EOG (luka w finansowaniu) ⁽¹⁵⁶⁾;
- f. Nie wolno udzielać pomocy w celu ułatwienia przenoszenia ⁽¹⁵⁷⁾ działalności produkcyjnej między państwami członkowskimi. Kiedy Komisja będzie oceniać środki podlegające zgłoszeniu, wystąpi o wszystkie informacje konieczne do stwierdzenia, czy dana pomoc państwa może spowodować znaczną utratę miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terytorium EOG. W takiej sytuacji, jeżeli inwestycja umożliwia beneficjentowi pomocy przeniesienie działalności na obszar docelowy i jeżeli istnieje związek przyczynowy między pomocą a tym przeniesieniem, stanowi to skutek negatywny, który najprawdopodobniej nie zostanie zrównoważony przez jakikolwiek efekt pozytywny.
- g. Beneficjent musi zobowiązać się do utrzymania inwestycji na danym obszarze przez co najmniej pięć lat, albo przez co najmniej trzy lata w przypadku MŚP, od daty jej ukończenia. Takie zobowiązanie nie powinno wykluczać dokonania w tym okresie wymiany przestarzałych lub zepsutych instalacji lub sprzętów, pod warunkiem że działalność gospodarcza zostanie utrzymana na danym obszarze przez minimalny okres. Nie można jednak przyznawać dodatkowej pomocy na wymianę instalacji lub urządzeń.
- h. pomocy na podstawie niniejszej sekcji nie można przyznać przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji ⁽¹⁵⁸⁾.

⁽¹⁵¹⁾ Zgodnie z definicją w przepisie 145.

⁽¹⁵²⁾ Takie wnioski o przyznanie pomocy mogą opierać się na dowolnej podstawie prawnej, o ile kwota pomocy, która ma zostać przyznana na podstawie sekcji 2.8 niniejszego komunikatu, nie przekracza kwoty, która była przedmiotem pierwotnego wniosku.

⁽¹⁵³⁾ Odpowiednie dokumenty potwierdzające, które stanowią podstawę scenariusza kontrfaktycznego opisanego w załączniku II do niniejszego komunikatu, muszą być wiarygodne, tzn. muszą opierać się na faktach i odwoływać się do czynników decyzyjnych obowiązujących w momencie podejmowania przez beneficjenta pomocy decyzji o inwestycji. Państwa członkowskie zachęca się, aby opierały się na oryginalnych i oficjalnych dokumentach organów przedsiębiorstwa, ocenach ryzyka, w tym ocenach ryzyka związanego z daną lokalizacją, sprawozdaniach finansowych, wewnętrznych biznesplanach, opiniach ekspertów oraz innych badaniach powiązanych z projektem inwestycyjnym podlegającym ocenie. Dokumenty te muszą być aktualne w okresie przeprowadzania procesu podejmowania decyzji dotyczącej inwestycji lub jej lokalizacji. W wykazaniu występowania efektu zachęty państwom członkowskim pomoc mogą również dokumenty prognozujące popyt, prognozy kosztów, prognozy finansowe, dokumenty przedłożone komitetowi inwestycyjnemu oraz przedstawiające scenariusze inwestycyjne lub dokumenty przedstawione instytucjom finansowym.

⁽¹⁵⁴⁾ Zasadniczo wydaje się mało prawdopodobne, aby kwoty pomocy przekraczające koszty inwestycji kapitałowych były uzasadnione, ponieważ w takich przypadkach inwestycje prawdopodobnie zostałyby zlokalizowane w EOG również w przypadku niższych kwot pomocy.

⁽¹⁵⁵⁾ W przypadku gdy rozważanych jest kilka potencjalnych lokalizacji inwestycji w EOG, pomocy państwa na podstawie niniejszego punktu nie można przyznać w celu przyciągnięcia inwestycji do obszaru, który charakteryzuje się niższą intensywnością pomocy regionalnej (określoną na odpowiedniej mapie pomocy regionalnej) niż alternatywne rozważane obszary w EOG, ponieważ będzie mieć to negatywny wpływ na konkurencję i spójność, który najprawdopodobniej nie zostanie zrównoważony przez jakikolwiek efekt pozytywny. Warunek ten nie będzie mieć zastosowania, jeżeli beneficjent jest w stanie wykazać, że w przypadku nieprzyznania pomocy inwestycja nie zostanie zrealizowana na żadnym z alternatywnych obszarów w EOG, tylko przekierowana do państwa trzeciego. W sytuacji gdy alternatywne lokalizacje w obrębie EOG charakteryzują się taką samą intensywnością pomocy regionalnej, pomoc państwa na podstawie niniejszego punktu można przyznać, jeżeli beneficjent wykaże, że daną lokalizację wybrano na podstawie obiektywnych kryteriów, niezależnie od pomocy państwa.

⁽¹⁵⁶⁾ Luka w finansowaniu to różnica między wartością bieżącą netto spodziewanych przepływów pieniężnych (w tym przepływów pieniężnych związanych z inwestycjami i operacjami) w ramach inwestycji objętej pomocą a wartością bieżącą netto spodziewanych przepływów pieniężnych w ramach inwestycji w scenariuszu kontrfaktycznym w państwie spoza EOG, którą beneficjent pomocy mógłby realnie zrealizować bez pomocy w EOG (szczególnie z uwzględnieniem pomocy, którą beneficjent mógłby realnie otrzymać w państwie spoza EOG w scenariuszu kontrfaktycznym). Oba scenariusze muszą być odpowiednio udowodnione z wykorzystaniem realistycznych założeń będących częścią wiarygodnego biznesplanu. Co do zasady mało prawdopodobne jest, aby Komisja uznała za zgodne z art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE kwoty pomocy przekraczające koszty inwestycji kapitałowej konieczne do realizacji inwestycji w danym obszarze z uwagi na fakt, że taka pomoc prawdopodobnie nie będzie miała efektu zachęty.

⁽¹⁵⁷⁾ Zgodnie z definicją w przepisie 147.

⁽¹⁵⁸⁾ Zgodnie z definicją w komunikacie Komisji – Wytyczne dotyczące pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1).

3. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

- (87) Państwa członkowskie mają obowiązek publikować istotne informacje na temat każdej pomocy indywidualnej powyżej 100 000 EUR ⁽¹⁵⁹⁾ przyznanej na podstawie niniejszego komunikatu i powyżej 10 000 EUR ⁽¹⁶⁰⁾ w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych i sektorze rybołówstwa na kompleksowej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa lub w narzędziu informatycznym ⁽¹⁶¹⁾ Komisji w terminie 12 miesięcy od daty przyznania pomocy, z wyjątkiem pomocy przyznanej na podstawie sekcji 2.8, w przypadku której państwa członkowskie mają obowiązek publikować istotne informacje w terminie 6 miesięcy od daty przyznania pomocy.
- (88) W przypadku środków pomocy, o których mowa w sekcji 2.4 niniejszego komunikatu, jeżeli łączna kwota pomocy na przedsiębiorstwo na państwo członkowskie przekracza 50 mln EUR, państwa członkowskie muszą uwzględnić w swoich programach wymóg, zgodnie z którym beneficjent musi przedłożyć organowi przyznającemu pomoc, w terminie jednego roku od daty przyznania pomocy, plan określający, w jaki sposób beneficjent zmniejszy ślad węglowy swojego zużycia energii lub w jaki sposób wdroży którykolwiek z wymogów związanych z ochroną środowiska lub bezpieczeństwem dostaw, o których mowa w pkt 37 niniejszego komunikatu. Wymóg ten ma zastosowanie od 1 stycznia 2023 r.
- (89) Państwa członkowskie muszą przedkładać Komisji sprawozdania roczne ⁽¹⁶²⁾.
- (90) Państwa członkowskie muszą zapewnić prowadzenie szczegółowych rejestrów dotyczących pomocy udzielanej na podstawie niniejszego komunikatu. Rejestry te muszą zawierać wszelkie informacje konieczne do stwierdzenia, że niezbędne warunki zostały spełnione; należy je przechowywać przez okres 10 lat od udzielenia pomocy i przekazać Komisji na żądanie.
- (91) Komisja może wystąpić o dodatkowe informacje dotyczące udzielonej pomocy, w szczególności aby sprawdzić, czy spełnione zostały warunki zawarte w decyzji Komisji zatwierdzającej środek pomocy.
- (92) W celu monitorowania wdrażania niniejszego komunikatu Komisja może zwrócić się do państw członkowskich o dostarczenie zagregowanych danych na temat wykorzystania środków pomocy państwa w celu zaradzenia poważnym zaburzeniom w gospodarce spowodowanym obecnym kryzysem.

4. PRZEPISY KOŃCOWE

- (93) Komisja stosuje niniejszy komunikat od 9 marca 2023 r. Komisja stosuje przepisy niniejszego komunikatu do wszystkich środków notyfikowanych od 9 marca 2023 r., a także do środków notyfikowanych przed tą datą.
- (94) Niniejszy komunikat zastępuje tymczasowe ramy kryzysowe przyjęte 28 października 2022 r. ⁽¹⁶³⁾ („poprzednie tymczasowe ramy kryzysowe”). Poprzednie tymczasowe ramy kryzysowe zostają uchylone ze skutkiem od 9 marca 2023 r. Poprzednie tymczasowe ramy kryzysowe już zastąpiły tymczasowe ramy kryzysowe przyjęte 23 marca 2022 r. ⁽¹⁶⁴⁾, zmienione 20 lipca 2022 r. ⁽¹⁶⁵⁾

⁽¹⁵⁹⁾ Dotyczy informacji wymaganych w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. i w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014. W przypadku zaliczek zwrotnych, gwarancji, pożyczek, pożyczek podporządkowanych i innych form pomocy podaje się w odniesieniu do każdego beneficjenta wartość nominalną instrumentu bazowego. W przypadku korzyści podatkowych i korzystnych warunków płatności kwota pomocy indywidualnej może zostać podana w przedziałach.

⁽¹⁶⁰⁾ Dotyczy informacji wymaganych w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 i w załączniku III do rozporządzenia Komisji (UE) nr 1388/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r. W przypadku zaliczek zwrotnych, gwarancji, pożyczek, pożyczek podporządkowanych i innych form pomocy podaje się w odniesieniu do każdego beneficjenta wartość nominalną instrumentu bazowego. W przypadku korzyści podatkowych i korzystnych warunków płatności kwota pomocy indywidualnej może zostać podana w przedziałach.

⁽¹⁶¹⁾ Strona wyszukiwania publicznego w zakresie przejrzystości pomocy państwa umożliwia dostęp do danych przekazanych przez państwa członkowskie, dotyczących przyznanej pomocy państwa przypadającej na poszczególnych beneficjentów, zgodnie z europejskimi wymogami przejrzystości w zakresie pomocy państwa i jest dostępna pod adresem: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>

⁽¹⁶²⁾ Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1.

⁽¹⁶³⁾ Dz.U. C 426 z 9.11.2022, s. 1.

⁽¹⁶⁴⁾ Dz.U. C 1311 z 24.3.2022, s. 1.

⁽¹⁶⁵⁾ Dz.U. C 280 z 21.7.2022, s. 1.

- (95) Łącznie pomoc przyznana na podstawie sekcji 2.1–2.3 poprzednich tymczasowych ram kryzysowych oraz pomoc przyznana na podstawie odpowiadających im sekcji niniejszego komunikatu nie może w żadnym momencie przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy przewidzianej w odpowiednich sekcjach niniejszego komunikatu. Jeżeli chodzi o sekcję 2.4, pomoc przyznana na podstawie poprzednich tymczasowych ram kryzysowych oraz pomoc przyznana na podstawie niniejszego komunikatu nie może przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy przewidzianej w niniejszym komunikacie na ten sam okres kwalifikowalny. Pomoc przyznana na podstawie sekcji 2.5 i 2.6 poprzednich tymczasowych ram kryzysowych nie może być kumulowana z pomocą przyznaną na podstawie odpowiadających im sekcji niniejszego komunikatu, jeżeli obejmuje te same koszty kwalifikowalne.
- (96) Zgodnie z zawiadomieniem Komisji w sprawie ustalania zasad stosowanych do oceny pomocy państwa niezgodnej z prawem ⁽¹⁶⁶⁾ Komisja stosuje niniejszy komunikat do pomocy niezgłoszonej, jeżeli pomoc ta została przyznana od 9 marca 2023 r.
- (97) We wszystkich pozostałych przypadkach Komisja stosować będzie przepisy ustanowione w tymczasowych ramach kryzysowych obowiązujących w czasie, gdy przyznano pomoc.
- (98) Komisja dokona przeglądu wszystkich sekcji niniejszego komunikatu do dnia 31 grudnia 2023 r., kierując się przy tym ważnymi względami z dziedziny konkurencji lub względami ekonomicznymi, a także rozwojem sytuacji międzynarodowej. W razie potrzeby Komisja może również dokładniej wyjaśnić swoje podejście do określonych zagadnień.
- (99) Po wyraźnym i kompletnym zgłoszeniu środków objętych niniejszym komunikatem Komisja – w ścisłej współpracy z zainteresowanymi państwami członkowskimi – zapewnia szybką ocenę tych środków. Państwa członkowskie powinny jak najszybciej i jak najbardziej szczegółowo poinformować Komisję o swoich zamiarach i zgłosić jej plany zastosowania opisanych środków. Komisja zapewni państwom członkowskim wytyczne i pomoc w tym procesie.

⁽¹⁶⁶⁾ Dz.U. C 119 z 22.5.2002, s. 22.

ZAŁĄCZNIK I

Sektory i podsektory szczególnie odczuwające skutki kryzysu ⁽¹⁾

	Kod NACE	Opis
1	0510	Wydobywanie węgla kamiennego
2	0610	Górnictwo ropy naftowej
3	0710	Górnictwo rud żelaza
4	0729	Górnictwo pozostałych rud metali nieżelaznych
5	0891	Wydobywanie minerałów dla przemysłu chemicznego oraz do produkcji nawozów
6	0893	Wydobywanie soli
7	0899	Górnictwo i wydobywanie pozostałe, gdzie indziej niesklasyfikowane
8	1041	Produkcja olejów i pozostałych tłuszczów płynnych
9	1062	Wytwarzanie skrobi i wyrobów skrobiowych
10	1081	Produkcja cukru
11	1106	Produkcja słoju
12	1310	Przygotowanie i przędzenie włókien tekstylnych
13	1330	Wykończanie wyrobów włókienniczych
14	1395	Produkcja włóknin i wyrobów wykonanych z włóknin, z wyłączeniem odzieży
15	1411	Produkcja odzieży skórzanej
16	1621	Produkcja arkuszy fornirowych i płyt wykonanych na bazie drewna
17	1711	Produkcja masy włóknistej
18	1712	Produkcja papieru i tektury
19	1910	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu
20	1920	Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej
21	2011	Produkcja gazów technicznych
22	2012	Produkcja barwników i pigmentów
23	2013	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów nieorganicznych
24	2014	Produkcja pozostałych podstawowych chemikaliów organicznych
25	2015	Produkcja nawozów i związków azotowych
26	2016	Produkcja tworzyw sztucznych w formach podstawowych
27	2017	Produkcja kauczuku syntetycznego w formach podstawowych
28	2060	Produkcja włókien chemicznych
29	2110	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych

(¹) (Pod)sektory wymienione w związku z ich intensywnością emisji oraz intensywnością handlu odpowiadają (pod)sektorom wymienionym w decyzji delegowanej Komisji (UE) 2019/708 z dnia 15 lutego 2019 r. uzupełniającej dyrektywę 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie wskazania sektorów i podsektorów uznanych za narażone na ryzyko ucieczki emisji w okresie 2021–2030 (Dz.U. L 120 z 8.5.2019, s. 20).

	Kod NACE	Opis
30	2311	Produkcja szkła płaskiego
31	2313	Produkcja szkła gospodarczego
32	2314	Produkcja włókien szklanych
33	2319	Produkcja i obróbka pozostałego szkła, włączając szkło techniczne
34	2320	Produkcja wyrobów ogniotrwałych
35	2331	Produkcja ceramicznych kafli i płytek
36	2332	Produkcja cegieł, dachówek i materiałów budowlanych, z wypalanej gliny
37	2341	Produkcja ceramicznych wyrobów stołowych i ozdobnych
38	2342	Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych
39	2351	Produkcja cementu
40	2352	Produkcja wapna i gipsu
41	2399	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, gdzie indziej niesklasyfikowana
42	2410	Produkcja surówki żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych
43	2420	Produkcja rur, przewodów, kształtowników zamkniętych i łączników, ze stali
44	2431	Produkcja prętów ciągnionych na zimno
45	2442	Produkcja aluminium
46	2443	Produkcja ołowiu, cynku i cyny
47	2444	Produkcja miedzi
48	2445	Produkcja pozostałych metali nieżelaznych
49	2446	Wytwarzanie paliw jądrowych
50	2451	Odlewnictwo żeliwa

	Kod Prodcod	Opis
1	81221	Kaolin i pozostałe gliny kaolinowe
2	10311130	Ziemniaki zamrożone, przetworzone lub zakonserwowane (włączając ziemniaki ugotowane lub częściowo ugotowane w oleju, a następnie zamrożone; z wyłączeniem zakonserwowanych octem lub kwasem octowym)
3	10311300	Ziemniaki suszone w postaci mąki, mączki, płatków, granulek i pelletów
4	10391725	Przecier pomidorowy i pasta, zagęszczone
5	105122	Mleko pełne w proszku
6	105121	Odłuszczone mleko w proszku
7	105153	Kazeina

	Kod Prodcom	Opis
8	105154	Laktoza i syrop laktozowy
9	10515530	Serwatka i serwatka zmodyfikowana, w proszku, w granulach lub w innej stałej postaci, nawet zagęszczona lub zawierająca dodatek środka słodzącego
10	10891334	Drożdże piekarnicze
11	20302150	Szkliste emalie i glazury, pobiałki (masy lejne) i podobne preparaty, w rodzaju stosowanych w przemyśle ceramicznym, emalierskim i szklarskim
12	20302170	Ciekłe materiały do wytwarzania połysku i podobne preparaty, fryta szklana i pozostałe szkło w postaci proszku, granulek lub płatków
13	25501134	Części z żelaza kutego swobodnie do wałów napędowych, wałów krzywkowych, wałów wykorbionych i do korb itp.

ZAŁĄCZNIK II

Informacje, które należy zawrzeć w formularzu wniosku o pomoc na podstawie sekcji 2.8 niniejszego komunikatu**1. Informacje dotyczące beneficjenta pomocy:**

- nazwa, adres siedziby głównej, główny sektor działalności (kod NACE),
- oświadczenie, że przedsiębiorstwo nie znajduje się w trudnej sytuacji w rozumieniu wytycznych w sprawie pomocy na ratowanie i restrukturyzację,
- w odniesieniu do pomocy przyznanej w ramach programu na podst. pkt 85: oświadczenie o nieprzenoszeniu i zobowiązanie do nieprzenoszenia wymienione w pkt 85 lit. k)

2. Informacje dotyczące inwestycji mającej otrzymać wsparcie:

- krótki opis inwestycji,
- krótki opis oczekiwanego pozytywnego wpływu na dany obszar (np. liczba utworzonych lub zachowanych miejsc pracy, działalność badawcza, rozwojowa i innowacyjna, utworzenie zgrupowania oraz możliwy wkład projektu w transformację ekologiczną i cyfrową gospodarki regionalnej),
- obowiązująca podstawa prawna (krajowa, UE lub obie),
- planowane rozpoczęcie prac oraz zakończenie inwestycji,
- lokalizacja(-e) inwestycji.
- w odniesieniu do pomocy przyznanej na podst. pkt 86: informacje dotyczące uruchomienia powiązanych projektów inwestycyjnych w innych państwach członkowskich zgodnie z pkt 86 lit. a): lokalizacja i wysokość uruchomionych inwestycji. Należy przekazać informacje o powiązaniach między inwestycją mającą otrzymać wsparcie i uruchomionymi inwestycjami.

3. Informacje dotyczące finansowania inwestycji:

- koszty inwestycji i inne powiązane koszty
- całkowite koszty kwalifikowalne,
- kwota pomocy niezbędna do przeprowadzenia inwestycji w danym obszarze,
- intensywność pomocy
- w odniesieniu do pomocy przyznanej na podst. pkt 86: analiza luki w finansowaniu zawierająca biznesplan oraz obliczenia wartości bieżącej netto dla scenariusza faktycznego i kontrfaktycznego, szacunkowe koszty inwestycji, koszty operacyjne, przychody i wartość końcową dla obu scenariuszy (w formacie Excel) wraz z dowodami.

4. Informacje dotyczące konieczności pomocy i oczekiwanego wpływu:

- krótkie wyjaśnienie konieczności pomocy i jej wpływu na decyzję dotyczącą inwestycji i decyzję dotyczącą lokalizacji; musi ono obejmować wyjaśnienie alternatywnej decyzji dotyczącej inwestycji lub lokalizacji w przypadku nieotrzymania pomocy,
- w odniesieniu do pomocy przyznanej na podst. pkt 86 beneficjent musi przedstawić:
 - solidne dowody potwierdzające dotacje, które mógłby realnie otrzymać na podobny projekt w państwie spoza EOG, w tym w sytuacji scenariusza kontrfaktycznego,
 - dowody, że bez otrzymania pomocy planowana inwestycja nie zostałaby zrealizowana w EOG,
 - dowody, że pomoc nie będzie mieć negatywnego wpływu na spójność w rozumieniu pkt 86 lit. d).